

ELŐFIZETÉS
HELYSEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy félévre 12 korona.
VIDEKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy félévre 14 korona.
HIRDETÉSEK:
 1-heteczes petit sor egyenként 20 fillér,
 másnap következőn 16 fillér.
 Négyhetes petit sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és ócskői egyesített
 vasúti pályaközpont.

TELEFON-SZÁM: 147.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 161.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF.

Arad, 1909.

Péntek, április 16.

Mai számunk főbb közleményei:

Csak egy félóraig.
 Wekerle a király előtt.
 A török ellenforradalom.
 Prohászka püspök Aradon.
 Az amerikai párbeszéd.
 A gyilkossággal vádolt ügyvéd.
 A hecc-párbeszéd.
 Furdulat Károlyi Gyula gróf lovagias ügyében.
 Előnkvés a Lloydban.
 Vigyázz a nőre!
 Az eladott gyermek.
 Tarkaságok

Az egyház sztrájkja.

Arad, április 15

Ötletnek merész, a forradalmi mértékig új az a javaslat, amelyet az aradi görög keleti román egyházmege vasárnap kezdődő zsinatán akarnak vita magvává vetni. Rövidre fogva annyit tartalmaz, hogy az egyházmege szüntesse be a hatásköre alá tartozó összes felekezeti népiskolákat s hárítsa az iskoláztatásnak összes jogait, terheit és erkölcsi felelősségét az államra.

A legutóbb meghozott népoktatási törvény — így kezdődik az érve a javaslat tervezőinek — a felekezeti iskolákat teljesen alárendelte a kormánynak. A magyar nyelv oktatását olyan terjedelemben követeli, hogy az a többi tárgyak lelkiismeretes oktatására alig ad módot: a magyar nyelvben való tanítás eredményét olyan fokban kívánja a nemzetiségi tanítók-

tól, amelynek azok alig képesek megfelelni s ez okból az örökös fegyelmi Damokles-kardját függesztik fejük fölé az állami tanfelügyelők. A tanítók fizetésekiegészítése révén meg nagyobb beavatkozásra van módjuk az állami hatóságoknak. Az egyházközségek egyrésze ugyan kiegészítette a tanítók fizetését a törvényben megállapított minimumra, de ez csak a kisebb rész s ez se élhet az iskoláztatás teljes önállóságával. A fegyelmekkel zaklatott, az állami hatóságoktól függő nemzetiségi tanító végre is kimerül az ellenállásban, beadja derekát, s eszközévé lesz a magyarosításnak; annál is inkább, mert fölöttes egyházi hatósága, a hatalmas egyházférfiak részéről nem kapja meg azt a támogatást és védelmet, amely az állami hatóságok megtorlása és büntetése elől megóvná.

Ily körülmények között, végzik az eszme hivei, semmi értelme sincsen annak, hogy a nemzetiségi egyházak, mint a minő a román, felekezeti iskolákat tartsanak fenn. Be kell szüntetni az iskolákat; ha már az egyház erőtlén a magyarosító törekvésekkel szemben, inkább magyarosítsanak az állami iskolák, mint az egyház pénzén fentartott felekezetiéket.

Körülbelül ez a tartalma azoknak az érveknek, amelyekkel az egyelőre még formát nem öltött javaslatot kísérik. Az álláspont erősen hasonlít a politikai passzivitáshoz, amelylyel a

románok több választócikluson keresztül lemondtak a mandátumokról, s elrekesztették magukat a parlamenttől. Most ugyanaz történnék az iskolákkal és a tanításügygel. Az indítványban kétségtelen szemrehányás foglaltatik a román püspöki karral szemben, amely, szerintük, nem állt elég önértékesen sarkára a népoktatási törvény és annak végrehajtási módja ellen.

Az ügy érdekessége minden kétségen felül áll. Mértékadó román körökben azonban nem tartják valószínűnek, hogy a javaslatot, a mennyiben azt csakugyan megtennék, a zsinat elfogadná. Az egyház nem sztrájkolhat. Az iskoláztatás az egyháznak nemcsak joga, hanem kötelessége is. Ha az államot, a kormányt hibáztatják is, az annak cselekvéseiből folyó következményeket nem éreztethetik a néppel, az egyház hűveivel, a gyermekekkel, akik mindaddig, míg az állam a becsukott egyházi iskolák helyett újakat szervezne, tudatlanságban maradnának. A görögkeleti román egyház — mondják az ötlet ellenzői — vádnak tekintette és sohase ismerte el, hogy az iskolával nemzetiségi vagy politikai célokat szolgált. A sztrájk kimondása pedig annyit jelentene, hogy az egyház csak addig tartott fenn iskolákat, amíg a tanítók a nemzetiségi szervezkedés céljaihoz rendelkezésre állottak. A passzivitás esődt mondott a parlamenti politi-

József főhercegről.

*

Van nekünk egy főhercegünk. Köztünk él. Magyarokkal érez. Országos dolgok iránt, afelől is, ami politika, ami kultúra, művészet, irodalom, avagy társadalmi kérdés, méltóképen érdeklődik, nevezetes célokat támogat. József főhercegről szólunk, a népszerű József nádor unokájáról és a legmagyarabb főherceg fiáról. Számálgatni szokás, hogy hány jó emberünk van magyaroknak amaz ugynevezett felsőbb körökben, ahol nem egyszer szószólóra kerül szükségünk. És rendesen, ha számitgatjuk, a kezünk öt ujját se kell mind igénybe vennünk. Következik, hogy ha József főhercegről akképen vélekedünk: ő minékünk jóakarónk, támogatónk, nemzeti célok, közcélok előmozdítója, akkor illő és kötelesség ugyancsak tiszteletünk és megbecsülésünk jelét adni s aki a közélet nevezetességeit tanulmányozza, ismerteti ünnepi alkalomra, feladatnak vállalhatja, hogy József főherceggel foglalkozzék. Atyja és nagyatyja tradíciói szívéhez nőttek s a köztünk élő főherceg e nagy hagyományoknak méltó örököse akar lenni s a képesség, jóakarát, araválság megvan benne, hogy valóban egészen méltó legyen.

Igazában leginkább akkor lehetett észrevenni jóindulatát első ízben, amikor alkotmányunkat veszedelem fenyegette és már-már kérdéses volt, vajjon a nemzeti ellentállás ereje meg nem törik s a vezetők el nem csüggednek-e. Ekkor nem hirdették, titokban tar-

tották, de a vezérek tudták, hogy a nemzeti ügynek nagy protektorává lett: József főherceg és a felesége. Nem hirdették, titokban tartották, de a beavatottak folyton érezték a befolyás hatását és a szolgálat nagyságát, amikor József főherceg exponálta magát és Béccsel szemben a nagyapja hagyományai szerint igyekezett a magyar álláspontnak érvényt szerezni.

Az ember mindenféleképpen gondolkozhatik a koalícióról, az alakulás következményeiről, az elváltozásokról, amelyek közül nem egy a közéletben káros hatású lett és a fórumon a levegőt romlottá tette. De anire a főherceg közreműködése a koalíciót segítette, az a legteljesebb módon nagy cél, a nemzeti lét érdekében elsőrangú ténykedés volt: az abszolutizmus megszüntetése és az alkotmányos rend helyreállítása. Vajha akik a hatalomhoz kapaszkodtak, képesek lettek volna átérzeni e nagy tény iránt tartozó kötelességeket és megtanulni, hogy a hatalom az ország javáért van, nem pedig egyezkedért. Ime, József főherceg a befolyását kellő helyen és kellő időben a nagy célért érvényesítette és mennyi időnek kellett elmulnia, amíg most ezt a tényt a közönség tudomására lehet juttatni. De tudni kell azt is, hogy amiképen hála kötelezte a nemzetet, akként szolgálatot tett az uralkodóháznak is. Nevezetes tényeiért azonban előbb-utóbb az egész ország közbecsülésében találja meg jutalmát.

A főhercegről szólván, ez a „leleplezés” tanúsítvány lehet afelől, hogy József főherceg

együtt érez az országgal, a nemzettel és hozzá tartozónak vallja magát. Ebből következik, hogy érzékenyen érinti, ha idegen gyanút bánnak vele. O itthon szeretne lenni családjával együtt Magyarországon és különösen itthon Budapesten. Ugy véli, hogy a nemzetesalárhoz tartozni van joga. Bizalmas barátja akar lenni a magyarnak, magyar lelkében, gondolkodásában, cselekvésében. Magyarok közt élni, örömben, bánatban osztozkodni. Tehát csak azért, mert főherceg, nem igen indokolt, hogy elkedvetlenítsék. Ellenben, mert magyar főhercegnek vallja magát, igyekezni kell inkább szeretettel törekedni, hogy jól érezze magát.

A főherceg mostani pozíciója a körülmények alakulása folytán keletkezett. A nagy karusszelben még Ottó főherceget ünnepelte a közönség, amikor Mátyás királyt személyesítette. De az érdeklődésben akkor is első sorban állott József Agost főherceg, aki azóta az Agost nevet elhagyta, hogy annál inkább emlékeztessen édesatyjára. Itt katonakodott magyar fiúk között. Az Alföld levegője, napja, az arany kalászos reuő mezeje volt az ő milieuje, míg szülei otthonában az aradvidéki szójárással tanulta meg a magyar beszédet. Aki együtt szolgált vele, váltig dicserik kedves kollegiális modorát, egyszerűségét, ami azonban egy végtelenül finom érzésű lélek nemességében találja forrását. Azóta is, bár elfoglaltsága nagy mérvben kiterjedt lett, érintkezési körei nagyobbak és változatosabbak, megtartotta egyéni-

kában, s azt nem lehet alkalmazni az iskolaügynél. Az iskoláknak egyéb hivatása nincs, minthogy a kultúrát terjesszék, s az egyház erről a hivatásról sohasem mondhat le. Annak a küzdelemnek, amelyet az egyház az iskoláztatás autonómiája érdekében folytatott, s folytatni akar, még nem merült ki minden eszköze, s akármi-lyik inkább célravezető, mint az iskolák bezárása.

Ez a véleménye a másik tábornak, amely a többséget jelenti, s amely vélemény a zsinat során előreláthatóan érvényesülni is fog.

Csak egy félóráig.

A képviselőház ülése.

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, április 15.

A képviselőház ma délelőtt tizenegy órakor formális ülést tartott.

Justh Gyula megnyitván az ülést, felolvastatta a főrendiház üzenetét, amely szerint a főrendiház hozzájárult a képviselőház által legutóbb elfogadott törvényjavaslatokhoz. Az elnök ez üzenet alapján országos határozat erejére emelte a törvényjavaslatokat, majd felolvastatta a választ váró interpellációkat, melyek között egyik-másik több hónap óta nincs elintézve.

Bozóky Árpád a házszabályokhoz szólva tiltakozik az ellen, hogy a kormány harminc napon túl sem válaszol az interpellációkra. Kérdi a Házat, mi a szándéka a kormány ellen, amely így sérti a házszabályokat. Kérdi az elnököt, ki az ellenzékkel szemben annyira szigorú, miért nem lép föl a kormány ellen.

Elnök tiltakozik ama burkolt gyanúsítás ellen, mintha a házszabályokat pártosan kezelné. Ő figyelmezteti mindig a kormányt, mely interpellációkra kell még válaszolnia, egyebet nem tehet.

Günther Antal igazságügyminiszter Kossuth Ferenc nevében több vicinális törvényjavaslatot terjeszt be.

Farkasházy Zsigmond közbekiált: Majd a következő kormány fogja elintézni.

Günther Antal igazságügyminiszter folytatlag benyújtja ezután Apponyi Albert közoktatásiügyi miniszter nevében ama tanítók névsorát, akik ellen fegyelmit indított. A maga részéről törvényjavaslatot terjeszt elő az ungvári, makói és jászberényi törvényszékek felállításáról. A Ház valamennyit kinyomatja és az illetékes bizottsághoz utasítja. Ezzel az ülés fél tizenkettőkor véget ért.

Wekerle a király előtt.

Hivatalos védelem az önálló bank mellett.

Távíratú tudósítás.

Arad, április 15.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délből hosszabb kihallgatáson volt a bécsi Hofburgban. A miniszterelnök a politikai helyzetről és különösen a bankkérdésről számolt be az uralkodónak, azután pedig több osztrák és közös kormányfővel folytatott tanácskozást.

A kihallgatáson történetekről ugyan alig jutott valami köztudomásra, a mai nap mégis nagy élénkséget hozott a politikai életbe. Alább közöljük az egyes képviselőknek és pártcsoportoknak nyilatkozatait és állásfoglalását, amelyek mind arra mutatnak, hogy az önálló bank hívei erősen készülődnek a közelgő döntő eseményekre. Érdekes e tekintetben egy ma megjelent félhivatalos kommuniké is, amely válasz akar lenni az osztrák támadásokra és egyes hatvanhetes körök állásfoglalására.

Mai tudósításunk a politikai helyzetről itt következik:

Wekerle kihallgatása

Bécsből táviratozzák a Budapesti Tudósító-nak: Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel mindenekelőtt Vértessy Géza államtitkár látogatását fogadta s vele tanácskozott. Ezután Kiebitsberg Kunó gróf osztálytanácsos

jelentését fogadta. Fél tíz órakor Zichy Aladár gróf ő felsége személye körüli miniszter látogatta meg. A miniszterelnök fél 11 órakor eltávozott a Magyar Házból és Bilinski lovag osztrák pénzügyminisztert kereste fel, hogy vele értekezzen. Wekerle Sándor miniszterelnök legfelsőbb kihallgatása, amelyben a belpolitikai és a parlamenti helyzetről tette meg jelentését, fél 1 órakor volt a Hofburgban. A király kegyesen fogadta a miniszterelnök előterjesztését és az audien-cia körülbelül egy óra hosszat tartott. Az audiencián, mint beavatott körökből jelentik, döntés nem történt.

A kihallgatás után Wekerle hosszasan tanácskozott Burián báró közös pénzügyminiszterrel, délután 5 órakor pedig visszautazott Budapestre.

A király Budapesten.

Bécsből táviratozzák: A lapoknak az a híre, hogy a király e hó 24-én Budapestre érkezik, úgy látszik, tévedésen alapul. A király csak később megy Budapestre. Ennélfogva már most megállapítható, hogy a német trónörökös Bécsben látogatja meg az uralkodót. A német trónörökös Bukarestből visszatérteben e hó 24-én érkezik Bécsbe. A pályaudvaron maga a király fogadja és ugyanott diszszáza fog állani a katonai zenekarral. A német trónörökös mellé szolgálattételre Sprecher Artur altábornagyot, a 47. gyaloghadosztály parancsnokát és Apor Sámuel báró ezredet, a német trónörökös nevét viselő 13. huszárezred parancsnokát rendelték ki. Egyelőre még nincs megállapítva, hogy a német trónörökös meddig marad Bécsben.

Politika a folyosón.

A képviselőház ma délelőtt tizenegy órakor formális ülést tartott, hogy átvegye a főrendiház üzeneteit. Ámbár formális üléseken csak nagyon kevés képviselő szokott megjelenni, ma az összes Budapesti időző képviselők ott voltak a képviselőházban. Persze nem az ülés iránt érdeklődtek, hanem arra voltak kíváncsiak, mi lesz a politikában?

Pozitívet a megjelent miniszterek közül

sége jelenségei között a póz nélküli közvetlenséget, bizalomkeltő, egyszerű, egyenes nyíltságot. Beszédmódja lassu, vontatott s ebben is bámulatosan hasonlít apjához. Katonai rangja folytán, mint brigádparancsnoknak, naponta mindenekelőtt az ezzel járó dolgokat kell elvégeznie, ami épen nem kis munka, mindamellett nemcsak a reprezentációnális, de a többi egyéb kötelemek teljesítésére annyi időt tud fordítani, mintha a brigádparancsnokságból csak az egyenruha viselése következne. Lakása és udvara a királyi palotában van ama gyakori esetek miatt, amikor az uralkodót kell fogadásoknál és ünnepélyes alkalmaknál képviselnie. Az idén maga a főhercegi pár is adott néhány ebédet és rendezett egy nagy estélyt. Másikülönben pedig állandó és folytonos összeköttetést tartanak fenn a budapesti társasággal. A kaszinó és a park-klub összejöveteleinek legkedveltebb látogatói. Minden más alkalommal is a főherceg és a főhercegné gyakran tesznek vizi-tekét mánáscsaládoknál s amint mondani szokás, már mindenkit jól ismernek, akárcsak egyik család a másikat. Igen otthonosan érezik magukat például báró Révay Simonéknál. A főherceg barátokat szerez. A főherceggasszony meg olyan barátnőket, mintha semmi rangkülönbség sem lenne köztük, ahogy egyik asszony barátkozik a másikkal. Ekképpen tájékozódunk mindenfelől, ami történik, esetekről, hangulatokról, megalma-król híreket kapnak, tudják, mi történik a politika világában, épp úgy, mint a szegény emberek között a napi gondok földjén. A főher-

cegek aztán mindenüvé elmennek, mindent meghallgatnak és megnéznék, mivelhogy látni és tudni akarnak mindent, amit más lát és tud.

Az udvari etikett sokszor megnehezíti a törekvésüket s ilyenkor erős tanakodások keletkeznek, hogy miképpen kellene elmenni ide, vagy amoda, meghallgatni és megnézni ezt vagy amazt anélkül, hogy feltűnő ne legyen és baj ne keletkezzék belőle. Bizonyos, hogy egy polgári család könnyebben mozoghat. A főhercegek olykor ezt a minősítést óhajtanák, hogy megnemutathassák, mennyire nem a rangban találják az élet örömét. A főherceg magyar temperamentum, a főhercegné a bajor udvar művészetek szeretetében, poézisben és romantizmusban nevelt asszonya. Mindazt szeretnék megtalálni Budapesten, ami lelki-letüknek megfelel. Láttuk őket katonatiszti összejöveteleknél, díjlovaglásnál, ahol a győztesek a főherceggasszony előtt hódoltak, majd lövőversenyeken, amikor a főherceg lement a páholyából, hogy egy-egy ismerőssel beszélgethessen. De az Operának és más színházaknak is ép oly gyakori látogatóik, hogy minden színművészeti esemény fölül tájékozódást szerezhetnek. Az is megesik, hogy magában az épületekben is tájékozottabbak, mint az odatartozók. Csak a multkor történt, hogy az egyik színházban nagy hajlongással fogadta őket a titkár és kalauzolni akarta, de zavarában a földszint felé vezető ajtókat kezdte nyitogatni.

— Hagyja csak kedves titkár ur — szolt a főherceg — a mi páholyunk nem arra van, hanem erre.

És ő mutatta meg a titkárnak, hogy merre kell menni.

Hangversenytermekben éppen olyan otthonosak, mint a tudományos és kulturális összejövetelek helyiségeiben, valamint a jótékonyági gyűléseken. A tél folyamata alatt valamennyi nagyobb balon is megjelentek és ugyanakkor figyelemmel voltak rá, hogy ahová csak megigérték elmenetelüket, oda tényleg el is mehessenek. Aki viszont figyelemmel kíséri a hírlapok kimutatásait, az első sorban találja köztük a főhercegi család adománvát jótékonyági gyűjtéseknél. József főherceg megállítja a kocsiját, ha egy szenvedő koldust lát. A főherceggasszony beállott a mentő tanfolyam-ba, megtanulta, hogy a sebesülteken miképpen kell segíteni s ha háború következik, ott lett volna a betegápolók között az ő lelkes, áldozatkész magyar asszonytársaságával.

Az anekdoták és a szokásos apróságok feljegyzésének ideje még nem érkezett el; de a társaságban egész sor esetet tudnak elbeszélni a főhercegi pár rokonszenves tulajdonságairól. Amikor az egyik arisztokrata család abban a meglepetésben részesítette őket, hogy meghívta Fráter Lorándot s ő néhány szép magyar dalt adott elő, alig tudták megköszönni, úgy el voltak tőle ragadtatva.

A főherceg rendes látogatója a Nemzeti Kaszinónak. Nem külön bejelentett vendég, se semmiféle ceremónia nem előzi meg, amikor felmegy. Mivelhogy este hét óra tájban néha hetenként háromszor is felkeresi a kaszinót és ott állandó tarokkpartija van. Ha-

senki sem tudott mondani, hiszen maguk sem tudtak. Maguk is azután érdeklődnek, mi történik Bécsben. Csak annyit mondtak egész határozottsággal, hogy a kormány április huszonhatodikára okvetlenül beadja lemondását.

(Justhék nem engednek.)

Ami a függetlenségi képviselők hangulatát illeti, a konturok mind élesebben kezdenek mutatkozni. A bankesoport nem enged, de egyre kisebb lesz az a kör, amelyet a bankesoporthoz lehet számítani. Egyre szaporodik azok száma, akik azt mondják, hogy nem szabad fölfordulást csinálni és ezzel veszélyeztetni a függetlenségi program ama részét, amelyet az adott politikai viszonyok között is meg lehet valósítani. Egyebekben az a jelszó járja, hogy azt kell majd csinálni, amit Kossuth és Apponyi fognak ajánlani. Ha ők úgy látják jónak, hogy a bank-kérdés kikapcsolassék, nincs más hátra, mint ebbe belenyugodni és más téren való munkával kárpótolni az országot.

Látva ezt a hangulatot, az a benyomás erősödik meg az objektív szemlélőben, hogy a fuzió lehetséges, a fuzióra meg van a készség a függetlenségi pártban.

Erősen ragaszkodik eddigi álláspontjához Justh Gyula, a képviselőház elnöke. Justh ma több politikus előtt kijelentette, hogy ma vagy holnap elutazik, de jelen lesz a függetlenségi párt legközelebbi értekezletén, amikor a bank sorsáról lesz szó.

— Okvetlenül ott akarok lenni — mondotta Justh — és leghatározottabb szándékom, hogy fel is szólalok majd. Nem hiszem, hogy akadnak majd pártom tagjai közt olyanok, akik a közös bank szabadságának megújítása mellett volnának, vagy akik a nemzeti bankot ne akarnák. De ha akadnak ilyenek, egy pillanatig sincs helyük a pártban. Meg fogom magam mondani, hogy azoknak, akik a függetlenségi párt programjának egyik kardinális pontja ellen állást foglalnak, ki kell lépni a pártból. Ezek az urak kövessék Gaál Gaszton példáját! Ez az egyetlen helyes út.

(Ugron a bankkérdésről.)

Egy csoport képviselő előtt Ugron Gábor is beszélt a helyzetről.

— Én is hive vagyok az önálló banknak — mondotta — de ti összetévesztitek a lehe-

tőséget a kényszerűséggel. Az önálló bank felállításának lehetőség és nem kötelesség.

— A függetlenségi pártnak erkölcsi kötelessége — mondta Vertán Endre.

— A pártnak kötelessége — szolt Ugron — de nem kényszerűség az országra.

— Jogunk van hozzá — mondta Kállay Tamás. — Benne van a törvényben.

— Sok minden van a törvényben, felelt Ugron, de nem minden hajtható végre.

— És a többség határozata? — kérdezte valaki.

— A függetlenségi párt még nem határozott. Eddig csupán nézeteket, egyesek akaratát hallottuk, de a pártértekezleten határozatot nem hoztak.

— Ennek sem mi vagyunk oka, — mondta Kállay — miért nem hívtál össze értekezletet.

— Én nem vagyok vezető, felelte Ugron, én nem tehetek róla. Rám akasztottatok egy cégtáblát és lekötöttétek azt. Én bevárom a vezetőség határozatát.

A magyar álláspont védelme.

A felhivatalos Magyar Tud. ma délután a következő kommunikét adta ki:

Abban a küzdelemben, amelyet Magyarország a bankkérdésben Ausztriával folytat, nemcsak tárgyi nehézségekkel kell megküzdeni, hanem azzal a mesterségesen csinált osztrák közvéleménnyel is, amely természetesen érezteti hatását a tárgyalások folyamán is. A nyilván sugalmazott osztrák sajtó budapesti információk alapján következtetéseit és céltudatosan úgy tünteti fel a függetlenségi pártnak a bankkérdésben való állásfoglalását, mint a párt egy kis csoportjának egyéni érdekekre visszavezethető törekvését, melyet éppen ezért nem is kell komolyan venni. Ezt terjesztik az osztrák közvélemény kulisszamegveti irányítói, akik a legnagyobb kicsinyléssel beszélnek az egész magyar bankmozgalomról. Ezzel az elfogult osztrák felfogással szemben nem lehet eléggé hangoztatni, hogy ez a viselkedés nemcsak Magyarországon kelt ellenszenvet, hanem a királynak és a monarchiának is rossz szolgálatot tesznek azok, akik a királyi hatalom palástjába kapaszkodva

hozzák. József főherceg a Margitszigetet átadta a fővárosnak, amivel míg a város lakossága részére felszabadította e területet, egyúttal a többi birtok kezelését intenzívebbé tette. Fáradsággal, gondnal jár, hogy az uradalom realis jövedelme biztosítható legyen. Vadászatok persze vannak, de a főhercegnék bizony másra is kell ügyelni, mintsem, hogy csakis a vadászatok legyenek a birtok eredményei.

Abszolút nem mondhatjuk, hogy azon a magas poleon gond nélküli az élet. Hisz e vázlatos ismertetésből is látszik, hogy mennyi elfoglaltsággal jár annak az igyekezetnek a kielégítése is, hogy a társaságban és a közönség körében a jóakarat felől meggyőződést tudjon elérni. Az udvari reprezentációsokról pedig nem is szólottunk. Nem is soroltuk el egyenként a mindennapi teendőket, amelyek több dolgot adnak, mint bármely nagy hivatal vezetése. Csak éppen a nyilvánosság előtti életet érintettük és még ezt se írtuk le teljes-séggel.

Mivelhogy most nem is volt egyéb célunk, mint rámutatni arra, hogy a főherceg itthon akar lenni Budapesten és ehhez mindenki részére, akit illet, azt a konklúziót csatolni, hogy eme nagy tiszteletre érdemes törekvésében őt inkább segítsék, mintsem akadályozzák.

Bede Jób.

ab ovó lehetetlenségnek deklarálják azt, hogy a magyar parlament alkotmányos többsége alkotmányos uton érvényesíthesse azt a jogát, amely úgy a király által szentesített törvényekben, mint a többségi párt programjában leli gyökereit. Ennek teljes tudatában a magyar kormány, amíg tulbuzgó reményekkel nem kecsegtetve senkit, objektíve tárta fel a helyzetet, addig teljesen számolt azzal a jelentőséggel, amellyel ez a kérdés Magyarországon bír és komolyságával annak a mozgalomnak, amelyet Magyarországon megindítottak.

Justh beszéde a függetlenségi pártkörben.

A függetlenségi pártkörben ma este igen élénk élet volt. Megelégedéssel tárgyalták a Magyar Tud. kommunikét, amelyet többen Wekerle művének tartanak. Megjelent a pártkörben Justh Gyula is és több képviselő előtt így nyilatkozott:

— Nem szabad engednünk, mert szilárd kitartás mellett győzelünk bizonyos. A király, ha nem is járul hozzá mindjárt az első pillanatban az önálló bank felállításához, ezt csak azért tagadja meg, mert téves információk alapján talán nincs feltétlenül meggyőződve arról, hogy a nemzet tulnyomó többsége kívánja a bank elkülönítését. Amint tudomására jön, hogy egy kis csoporttól eltekintve általános nemzeti óhaj az önálló bank, bizonyára nem fogja megtagadni hozzájárulását. Hiába minden mesterkedése a 67-eseknek, meggyőződésem szerint a függetlenségi pártot nemzeti álláspontjától nem fog sikerülni eltéríteni. Aki nem hive az önálló banknak, annak nincs helye a pártban. Tisztázni kell ezt a kérdést minél hamarabb. Ezt követelni fogom a 26-iki pártértekezleten is. Nehéz, válságos helyzet előtt állunk, de semmi kétség abban, kellő összetartás mellett a párt győzelmesen kerül ki a válságból.

Prohászka püspök Aradon.

Az első konferenciák.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 15.

Székesfehérvár ékeesszólo püspöke, Prohászka Ottokár dr., aki tegnap este Aradra érkezett, ma tartotta első konferenciáit az Ipartestület nagytermében. Prohászka püspök tavalyi konferenciájának emléke igen nagy közönséget vonzott a mai előadásokra is, amelyek közül kettő a nőknek, egy pedig a férfiaknak szólt. Lakatos Ottó dr., minorita rendfőnök és a minorita rendház több tagja kísérté a konferenciákra a püspököt, aki lelkes, meggyőző beszédével, költői hitvallásával bámulatos erővel kötötte le hallgatói figyelmét.

Délután 11 órakor tartotta első beszédét nagy és díszes női közönség előtt. Ez a beszéd és a szintén nők előtt tartott délutáni konferencia gyönyörű himnusza volt a léleknek, a hívő és hitében erős emberi léleknek. Ebben a lélekben — mondotta — találja fel az ember az Istent és így ér el az élet igazi értelméhez. Hiábavaló, kínzó munkát végez a mai ember, amikor filozófiában, bizonytalan eszmearamlatokban keresi a meggyőződést, kutat az Isten után. Ne keressük az Istent, itt van az bennünk és betölti lelkünket. Lássuk meg önmagunkban ezt a lelket és akkor életünk sem lesz gyötrő bizonytalanság. Ha belső világunk folyton kételkedik, ha lelkünk folyton hanykodik, akkor nincs számunkra élet, csak tépelődés, nincs látás, csak tapogatódzás, nincs megnyugvás, csak filozofia. A világosságot, a ren-

lasi Pál tábornok, Révay Simon báró, Elek Gusztáv, Salamon Géza és amikor Budapesten időzik, Barsay Domokos a választottak, akik közül a kártyakompániája alakul és úgy elidőzik ott, mint aki a kaszinói élet nélkül nem tud élni.

Augusztus főhercegnő mindennap délután háromnegyedöt óra tájban a Gizella-téri Gerbaud cukrászdába megy. Ott a kis szalonban fent van tartva részére egy asztal és van külön arany service a főhercegnő részére. De különben a mellette lévő asztalokhoz bárki leülhet és tele is van mindig ilyenkor ez a helyiség a budapestiek különböző osztályához tartozó hölgyekkel, urakkal és a főhercegnő ép úgy a publikum között van, mint bárki más. A pincér segíti le a kabátját s Mariska hozza a teát, a sandvicheket és egész kollektív apró süteményt. A főhercegnő rendszeren Szmezsányi tábornoknak, a főhercegi udvarmesternek a feleségével jön és kellemesen érezi magát; amíg uzsonnázik, nézegeti a körülötte lévőket, mint bárki más s éppen olyan feltűnés nélküli egyszerűséggel távozik, mint ahogy érkezett. Szép termetű, Erzsébet királyné emlékeztető testtartását megismeri már Budapesten mindenki és szemének kedves, szelid tekintete elbájolja nézőit. Nagy ünnepélyeknél mesésen gyönyörű ékszerei emelik megjelenésének hatását.

József főhercegről még tudni kell, hogy nagy gondja van a gazdaságával. Apjának a gazdálkodás nem volt erős oldala és aztán hozzá kellett látni, hogy a dolgokat rendbe

det a lélekben találjuk. Ez a lélek hisz Krisztusban. „En hiszek Krisztusban, mint a bregagnei anyóka” — mondotta Pascal. Nekünk is így kell hinni benne, mert akkor találunk harmóniát, örömet és kedvet az életben.

Este fél hét órakor férfiközönség előtt beszélt Prohászka püspök. A teológiai világnézet magyarázatával kezdte szavait. Ez — ugymond — arra törekszik, hogy megtudja, milyen legyen az ember, ha egész, igazi ember akar lenni. Alapja ennek a világnézetnek a hit. Ennek a hitnek azonban nem ideális eszméknek, hanem reális valóságnak, a lélek teljes odaadásának kell lenni. Nem fogalom és nem eszme az Isten, hanem valóság; épügy Krisztust sem elvont képzetnek, hanem emberi és isteni valóságnak kell tekinteni. Szükséges a hit, mert biztos talaj az ember számára, biztos lobogó az emberi törekvések elé. Maga a krisztianizmus oly történelmi tény, mely előtt meg kell hajolni. Odaadással kell lenni az Isten iránt és hinni kell a szeretetben. Ez az újjáteremtője, ez a megváltója a világnak és ez a legbiztosabb utmutató abban a nagy kérdésben, hogy mit kell tennünk, hogyan kell élnünk.

A konferenciákat holnap délelőtt folytatja a püspök.

Vigyázz a nőre!

Miért nem játszá ezt Aradon?

*

„Vigyázz a nőre!” Ez a címe Feydau legújabb ötletes és kacagtató vigjátékának, amelyet néhány hét óta állandóan telt házak előtt játszanak Budapesten a Vigszínházban. Ezt a darabot még a Vigszínházban is, ahol pedig a pikáns darabok előadásától legkevésbé sem irtóznak, vörös betűkkel lehet a műsorba írni. A szerző ugyanis a darab egész második felvonását egy kényelmes angol rézágyban játszátja le. A felvonás szereplői: egy ágy, egy férfi — később egy nő, még később egy másik nő. Összesen tehát: egy férfi és két nő, akik az ágyban játszanak, de nem egyszerre, hanem, amíg az egyik nő játszik az ágyon a férfivel, a másik az ágy alatt pihen és amikor az első eltávozik, a másik (egy kokott, Göthné Kertész Ella játszja) folytatja a játékot a férfivel (ezt Göth alakítja).

Természetes, hogy a felvonás jellegének megfelelőleg van ültözve úgy a férfi, mint a nő: teljes negligzébe. Amikor felébrednek, a legbiányosabb öltözékben ülnek fel az ágyban (Göth és Göthné) és mulatságos párbeszédben tanakodnak azon, hogy miképen kerültek egymás mellé és mi történt velük, mielőtt álomra hajtották fejüket. A közönség természetesen ezt kitalálja a nélkül, hogy ők képesek volnának megfejteni a problémát.

Ma egy bohém társaság Aradon sokat beszélgetett erről a darabról. Szapulták a színház direktorát, hogy nem akarja a vigjátékot előadni, így azután az aradi ember, ha egy kis jó malacsa-
ságot akar látni, kénytelen Budapestre utazni. „Ez pedig nem járja”, — méltatlankodott az egyik.

— Szendrey mondta már többször, hogy előadná a darabot szívesen, — vetette ellen a színtársulat egy tagja, — de ne tessék gondolni, hogy ez olyan könnyen megy. Vagy azt hiszik az urak, hogy olyan egyszerű dolog a második felvonás ágy-jelenetéhez egy olyan színésznőt találni, aki az előírt fehér ruhában hajlandó partnerével elhelyezkedni? Szendrey már próbálta, de nem kap rá színésznőt.

— Nagyon csiklandós dolog lehet — mondotta egy harmadik — a férfi szerepet is elvállalni. Temperamentumos színésznek az én véleményem szerint semmi esetre sem lehet kiosztani.

Ki tudja, milyen előre nem látott komplikációk következhetnek be?

— Talán Hunyady József eljátszhatná, — vélte a társaság egy rosszma-
jú tagja — neki már lehetne minden ártalom nélkül.

— Kikérem magamnak az ilyen gyanúsítást, — pattogott dühösen Hunyady. Majd csendesen hozzátette: — különben attól függ, ki lenne a partnerem?

Egy nevet mondtak neki, (diszkrecióból nem áruljuk el) mire Hunyady kezével legyintve, így szólt: vele csakugyan elvállalnám és kezeskedem, hogy nem lenne baja.

A török ellenforradalom

A reakció győzelme.

Távirati tudósítás.

Arad, április 15.

Az újabb táviratok mind világosabbá teszik a tegnapi éjjel kitört konstantinápolyi forradalom okát és lefolyását. A reakciós mohamedán párt, szövetkezve a katonaság elégedetlen részével, harcot kezdett az új-török kormány és a párt ellen. A lázadás sikerrel járt: a kormány lemondott, egy minisztert meggyilkoltak, a képviselőházat szétgrasztották, sok új-török tisztet megöltek és megsebesítettek és most diadalinnepet ülnek Konstantinápolyban. A szultán maga is a lázadók mellett áll és egyes hírek szerint előre is tudta azok szándékait. Az új-törökök most nagyrészt elmenekültek, az új kormány pedig, hogy a reakciókat megnyerje, kijelentette, hogy mindenben a szent törvények szerint fog eljárni. Valószínű azonban, hogy ez a hirtelen kivívott győzelem nem fog sokáig tartani és az új-török politikusok és tisztetek meg fognak még mérközni a reakciókkal.

Mai távirataink a törökországi eseményekről itt következnek:

Harc az új-törökök ellen.

Konstantinápolyból jelentik: A csöcselék, amelyet katonaság vezetett, a Tanin és a Surrai-Ummet című új török lapok szerkesztőiségi helyiségeit teljesen elpusztította és kifosztotta. Husszein Dsahid képviselő, a „Tanin” főszerkesztője és Dsavid szaloniki képviselő állítólag egy igen kis helységbe menekültek. Egy lap külön kiadása szerint Ali Kemal, az Ikdám főszerkesztője és Murad, a Nizam tulajdonosa fognak helyükre lépni. A többi ifjú-török képviselő és számos előkelő ifjú-török, részben elbujt, részben elmenekült. Katonák és polgári csapatok, valamint egyes személyek az utcákon tüntetéseket rendeznek a komiték ellen. Külön kiadásban jelentik, hogy képviselők megesküdtek a katonáknak, hogy ezentul kötelességeiket a seriatusi törvény szellemében fogják teljesíteni.

Szalonikiból táviratozzák: Az itteni konzervatívek fuzionáltak a liberálisokkal, hogy együtt állást foglaljanak az új törökök ellen.

Konstantinápolyból táviratozzák: A matrózok tegnap délelőtt megöltek egy új-török tisztet, egy másikat pedig súlyosan megsebesítettek. Sztambulban az Arzenál közelében folyt a lövöldözés, miközben egy polgárt megöltek.

Berlinből táviratozzák: Konstantinápolyi jelentések szerint Mahmut Mukdár basát, aki tegnap a Jildiz-kioszkban kijelentette, hogyha a szultán teljhatalmat ad neki, végezni fog a

zendülőkkel, feljelentették a zendülőknek, akik hír szerint már el is fogták.

A szultán a lázadók mellett.

Berlinből jelentik: A Lokalanzeigernek táviratozzák Konstantinápolyból: Egészen bizonyos, hogy a szultán maga szervezte a forradalmat. Az új törökök bizonyosan tudják, hogy a Jildiz kioszk és a zendülő katonák között állandó az összeköttetés.

Konstantinápolyból jelentik: A szultán a tengerészkatona zászlajára, akik tegnapelőtt más katonákkal együtt hódoltak neki, két diszjelt adományozott. A szultán fogadott egy altisztet és azzal bizta meg, hogy tolmácsolja a csapatoknak a császári üdvözlét.

A szultán a néphez.

Londonból táviratozzák: Annak az irádénak a szövege, melylyel a szultán a kormány lemondását elfogadta, a „Times” közlése szerint a következőleg szól:

— Miután ő császári felsége a kormány lemondását elfogadta, új kormány van alakulófélben, hogy a birodalom és a haza boldogulását és a nép biztonságát minden képzelhető eszközzel biztosítsa. Azokat a császári csapatokat, melyek a mai népgyűlésen jelen voltak és mindazokat, kik hozzájuk csatlakoztak, semmiféle ürügy alatt sem fogják felelősségre vonni, sem őket e miatt gáncs érni nem fogja. Eszerint tehát amnesztiát kapnak. Mint-hogy birodalmunk, hála Istennek mohamedán és a császári irádékat, melyek a szent törvény értelmében örökkévalók és fenségesek, ezentul a legnagyobb pontossággal kell végrehajtani, felséges uralkodónk, a kalifa és a hadsereg főparancsnoka utasította a seik ül izlamot, hogy hívja fel a császári csapatokat, hogy vonuljanak vissza nyugodtan kaszárnyaikba, a lakosságot pedig arra, hogy térjen vissza saját ügyeihez és közelje velük azt, hogy a szultán irántuk kegyelemmel viseltetett.

Egy császári kézirat, mely Tewfik pasát hadügyminiszterre nevezte ki, e szavakkal végződik:

— Megbizom Önt, hogy olyan kabinetet alakítson, mely a szent törvényekkel alkalmazkodik, az alkotmányt tiszteletben tarja, a közrend felett őrködik, hogy így összes alattvalóink biztonságát, akár mohamedánok azok, akár nem mohamedánok, biztosítsa.

A helyzet Sztambulban.

Berlinből táviratozzák: A Lokalanzeigernek jelentik Konstantinápolyból: Sztambul képe tegnap olyan volt, mintha ünnepnap lett volna. Az utcákon rendkívül sok nép tolongott. Az új török bizottság épületét lerombolták. Több szenzációs hírrel szemben ismételtlen konstata-
lják, hogy a már közölt incidenseken kívül semmiféle vérontás nem történt. Egyes polgárokat az üdvölvések alkalmával véletlenül lőttek agyon, vagy sebesítettek meg. Tegnapi éjjel az üdvölvések alkalmával, melyeket a hadügyminiszter engedélyezett, négy ember vesztette életét és tíz sebesült meg. Egynéhány baleset még felderítetlen.

Konstantinápolyból jelentik: Mukdár basa, volt hadtestparancsnok az ázsiai oldalon levő villájában ostromolják. A basát a zendülők élve, vagy halva kezükbe akarják keríteni. A zendülők 120 tiszt nevét követelik, akik csupa külföldön képzett, elsőrangú tiszt. Remélik, hogy a szultán, aki nagyon fél az európai közvéleménytől, nem teljesíti a kívánságot.

A parlament ellen.

Konstantinápolyi távirat jelenti: A papok a parlament felosztását hirdetik és azt mond-

ják, hogy csupa muzulmán jelöltek kell állítani, akik elsősorban a vallási intézmények szentségét védelmeznék. Miután az *uj-török képviselők eltűntek*, a parlament határozatképtelen. Híre jár, az *uj-török* komité vezérei orosz gőzhajókra menekültek. Achmet Riza a francia nagykövetségre menekült. A komité több tagja szintén oda menekült.

Az *uj-török*ök védekezése.

Konstantinápolyból táviratozzák: A helyzet veszélyes, mivel az *uj-török*ök mindent el fognak követni, hogy vidéki csapataikkal Konstantinápolyba vonuljanak és a küzdelmet felvegyék a lázadókkal.

Szalonikiből jelentik: A 3. hadtest husz zászlóalját ma összehívták. Mindenütt az az óhaj, hogy az alkotmány biztosíttassék.

Az utolsó jelentés.

Konstantinápolyból táviratozzák: (Este 5 óra 45 perc.) Ebben a percben matrózok és katonák a Jildiz-kioszk felé vonulnak, hogy tiltakozzanak az ujonnan kinevezett tengerészeti miniszter ellen. A volt hadügyminiszter és hadtestparancsnok elrejtőztek.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Hivatalnok urak, színmű. Bemutató előadás. (B bérlet.)

Szombat: Hivatalnok urak, színmű. (C bérlet.)

* **Mikszáth jubileuma és a szegedi ujságírók.** Szegedről jelentik: Mikszáth Kálmán jubileumának ünneplésében Szeged városa, ahonnan a nagy író pályájára indult, külön részt vesz. A szegedi Dugonics-társaság az ősszel felolvasó ülést tart, melyre a jubiléum is meghívják, mert Mikszáth volt az évtizedek folyamán megizmosodott irodalmi társaság egyik alapítója. Az ünnepi ülésen egy arany plakettet adnak át Mikszáthnak, a plakett két ezüstmásolatát pedig a szegedi muzeumban és a nemzeti muzeumban helyezik el. A Dugonics-társaság Mikszáth-jutalom néven a jubileum alkalmából alapítványt tesz, melyből 3 évenként 6000 koronát adnak valamely érdemes szegedi ujságírónak. Szeged város közönsége szintén erősen készül Mikszáth ünneplésére.

* **A hivatalnok urak.** Nagy érdeklődés előzi meg Földes Imre szenzációs társadalmi színművének, a *Hivatalnok urak*-nak holnapi premiérjét. A színmű a budapesti Magyar-színházban került színre először óriási sikerrel s még most is műsoron van. Ahol csak játszották, mindenütt nagy tetszést aratott az érdekesen felépített színmű, amely a hivatalnok világot mutatja be megrázó, érdekfeszítő jelenetekben.

* **Félelem.** Az Uránia színház műsorának legszenzációsabb száma Pierre Webernek a *Félelem* című drámája. Maga a dráma tárgya semmi különös érdekességgel nem rendelkezik, hanem a mesteri megjátszás teszi szenzációssá. Egy szerencsétlen fickó agyonszur és kirabol egy magános hölgyet. A rablott holmikkal hazamegy. Fiatal felesége előtt rejtélyes férje izgatótsága. A gyilkos lefekszik. Rettenetes viások gyöttrik, míg végre lecsendesedik és elalszik. Felesége bejön a szobába, hogy megnézzze alvó férjét. A földön szanaszét heverő holmik között megtalálja a meggyilkolt nő elrabolt ruháját. Asszonyi hiúságból magára ölti. A zajra felriad a gyilkos és rémületében áldozatát véli maga előtt látni és rémlátásában agyonszurja feleségét. Vad kiáltásaira elő sietnek a szomszédok, akiknek mindent elmond. Az Odeon színház egyik nagy színésze játsza a gyilkost megrázó realizmussal.

* **Vasárnapi előadások.** Vasárnap két előadás lesz. Délután mérsékelt helyárok mellett Gárdonyi Géza nagysikerű életképe, a *Falusi verebek* kerül színre. Ezuttal először délután. Este A) bérletszünetben Komlóssy Emma vendégfellépésével a *Tancos huszárok* című szenzációs sikerű operettjüdonságot játsszák.

FORDULAT

Károlyi Gyula gróf lovagias ügyében.

A főispán levele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 15

Károlyi Gyula gróf, Arad város főispánja tudvalevőleg provokálta Konstantin Szávut, a Tribuna szerkesztő-korrektorát azért a cikkért, amely a napokban a román lapban a főispán ellen megjelent a főrendiházban elmondott beszéde miatt. A Tribuna olyan hangon bírálta Károlyi gróf törvényhozói működését, hogy a főispán ezt nem hagyhatta válasz nélkül. Megbízta Urbán Iván nyugalmazott főispánt és Friebeisz Miklós földbirtokost, hogy a lap megnevezett felelős szerkesztőjétől kérjenek fegyveres elégtételt. A megbizottaknak háromszori keresés után sikerült Konstantin Szávut megtalálni a szerkesztőségben. A redaktor akkor határozottan kijelentette, hogy nem ad se lovagias, se fegyveres elégtételt.

— Forduljon a főispán ur a bírósághoz. Ott felelek a cikkért, — mondta.

Urbán és Friebeisz ezt a főispánhoz intézett és az Aradi Közlönyben közölt levélben meg is írták s így az ügy akkor elintézettnek látszott a lovagiasság szabályai szerint.

Ámde néhány óra múlva Urbán és Friebeisz eltávozása után Konstantin Szávu mást határozott. Tanácskozott a lap munkatársaival, akik azt ajánlották: utólag vegye föl a tárgyalást a főispán megbizottaival. Erre Boku Szevér szerkesztő és Marsieu Jusztin dr. ügyvéd útján tudomására adta a főispánnak, hogy hajlandó vele a további tárgyalásokat fölvenni, mert csak első meglepetésében tagadta meg az elégtételt.

A főispán erre a következő levelet intézte Szávu megbizottaihoz:

Tekintetes Boku Szevér és Marsieu Jusztin uraknak

Arad.

Folyó hó 11-én kelt levelükre, melyet ma vettem kézhez, kijelentem, hogy miután Szávu Konstantin ur folyó hó 8-án megbízottam előtt a lovagias elégtételt minden fenntartás nélkül kereken megtagadta, ilyen elégtételre az ő részéről már nem reflektálok.

Arad, 1909. április 13-án.

Gróf Károlyi Gyula.

A Tribuna szerkesztője a lovagias affér eme fejleményeit lapja mai számában részletesen leírja és a főispán levelére válaszol. Válasza lényege a következő:

— Nem igaz, hogy én megtagadtam a lovagias elégtételt; Urbán Iván és Friebeisz Miklós uraknak kijelentettem mindjárt, hogy hajlandó vagyok fegyveres elégtételt adni, de előbb az inkriminált cikk írójával kell beszélnem. Ha a főispán ur most már nem reflektál a fegyveres elégtételre, azzal azt bizonyítja, hogy ő csak jegyzőkönyvi elintézetést akart s nem fegyveres elintézetést.

Konstatálható, hogy a Tribuna szerkesztője nem jól emlékszik a történetekre. Az Aradi Közlöny munkatársa ugyanis beszélt Urbánnal és Friebeiszszal, akik a dolgot így adják elő:

Urbán Iván, aki ma nem tartózkodott Aradon, néhány nappal ezelőtt ezt mondta az afférről:

— Mi Károlyi gróf megbízásából háromszor is kerestük Konstantin Szávut a Tribunánál, míg végre délután megtaláltuk. Ő határo-

zottan kijelentette, hogy nem ad fegyveres elégtételt. A bíróságnál rendelkezésre áll, de másutt nem.

Friebeisz Miklós ezt mondta a lovagias ügyről:

— Valótlanság, amit Konstantin Szávu állít. Ezzel csak kibúvót keres az afférből. Nekünk azonnal kijelentette, hogy nem ad fegyveres elégtételt és megbizottakat se nevez meg. Csak a bíróságnál ad elégtételt. Ez az igazság. Amit ő mond, valótlanság.

Az amerikai párbaj meséje.

Miért lett öngyilkos Hirschl Nándor?

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, április 15

Most már mind kétségtelenebbé válik az, hogy Hirschl Nándor magánhivatalnok nem amerikai párbaj áldozata, hanem romantikus hajlamainak a halottja. Vannak már olyan tanúk is, akik azt állítják, hogy az öngyilkosság előtt néhány nappal Hirschl ezt mondta mulatás közben:

— Öngyilkos leszek, amerikai párbajt vívtam egy katonatiszttel. Asszony van a dolgomban.

A fiut különben regényes hajlamairól mindenki ismerte a kávéházi társaságokban. Sokszor képtelen dolgokat kieszelt s azok hőségnek megtette saját magát. Azt is beszéltek, hogy a fiu anyagi bajoknak a halottja.

A budapesti rendőri sajtóiroda hivatalosan a következőket jelenti az öngyilkosságról:

A Pancsován öngyilkossá lett Hirschl Nándor kereskedelmi alkalmazott öngyilkossága ügyében a tényállás megállapítására indított nyomozás során Klein Simon bemutatta azt a levelet, melyet az öngyilkos Hirschl Mátyáshoz, nagybátyjához intézett s amely hír szerint magyarázatát tartalmazná a Hirschl Nándor által emlegetett amerikai párbaj előzményeinek. Megállapítást nyert, hogy a levél tisztára üzleti levél, mely nem is az öngyilkostól ered. A levélben az öngyilkosság s az amerikai párbaj ügyére semmiféle vonatkozás nincs. A rendőrség nyomozási adatai egyébként is teljesen amellett szólnak, hogy Hirschl Nándornem egy rá nézve szerencsétlenül végződött amerikai párbaj miatt lett öngyilkossá. A lapok által is megírt ipolysági jelenet — közte és volt főnökének fia között — egyáltalában meg sem történt. Senki erről nem tud. Hirschl Nándort hozzátartozói és ismerősei különben mint ekzaltált, romantikus hajlamu embert festik le.

Szegény Hirschl Nándorra jellemző esetet közölnek most Pancsováról.

Amikor az öngyilkosságot megelőző éjjeli mulatságnak vége volt, Hirschl Nándor még egy darabig egyedül ott tartózkodott a vendéglő helyiségében és huzatott a cigánnyal. Egyszerre hirtelen csöndet parancsolt. Odalépett a primáshoz és e szavak kíséretében nyújtott át neki egy százkoronást:

— Nesze ez a bankó. Tudd meg, hogy nemsokára temetést rendeznek majd nekem. Eljössz a bandáddal és elhuzod ezt a két nótát: Lehullott a rezgő nyárfa levele... meg ezt: Kimegyek a temetőbe.

A cigányprimás tréfának vette a megbízást, de a pénzt azért elfogadta. Nagyot nézett azonban, amikor hírül vette, hogy a fiatal Hirschlnek mégis csak lesz temetése. Sietett Goldgruber rabbihoz és megkérdezte: szabad-e játszania neki a temetési menetben. A rabbi-nus ellenezte a zenét, mert ritusba ütközik, ugyszintén ellenezte azt Bach Mór, az ön

gyilkos nagybátyja, akit szintén megkérdezett a cigány.

A banda azonban mégis kivonult a temetésre és elvegyült a menet között. A gyászszertartás végeztével azután a sirdomb köré állt a cigánybanda és rázendített a két nótára, amit a közönség nagy mehatottsággal hallgatott végig.

A gyilkossággal vádolt mérnök.

A Pártos—Giaccomuzzi tragédia.

Távirati tudósítás.

Arad, április 15.

Heteken keresztül foglalkoztatta az ország lapjait az a tragédia, amely nyolc hónap előtt történt Marosvásárhelyen. Tudvalévő, hogy Pártos Gyula mérnök az országuton agyonlőtte Giacomuzzi Virgil durgazdag erdélyi földbirtokost, akit az erdélyi nemesi családok körében általánosan kedveltek. Pártos kocsin ment Marosvásárhelyre. Maroshévízről szembejött vele kocsin Giacomuzzi a nővéreivel. A keskeny úton egyik fél sem akart kitérni.

— Térj ki előlem zsidó! — kiáltotta a földbirtokos.

— Most már azért se térek ki, — felelte Pártos — mert gorombáskodik velem.

Erre a földbirtokos leszállott a kocsiról és Pártos felé ment, előbb azonban kiemelte a kocsit löcsét.

— Ezzel ütlek agyon! — mondta.

A mérnök erre szintén leszállott a kocsiról és a feléje sujtó Giacomuzzira lőtt. A golyó a szívébe fúródott és a földbirtokos azonnal meghalt.

Akkor azt beszélték, hogy a mérnök, aki az erdélyi vasutak építése alkalmából tartózkodott Marosvásárhelyen, megkérte Giacomuzzi hugát, de kosarat kapott. Utóbb kiderült, hogy egy multság alkalmával az alkoholista Giacomuzzi megsértette Pártost, mert az nem akart vele koccintani s innét eredt a harag.

A mérnököt gyilkossággal vádolja az ügyészség. Pártos egy ideig fogságban volt, de most szabadon van. A mai tárgyalásra rengeteg ember seregett a terembe. A tárgyalásra 67 tanút és négy orvosszakértőt idéztek be. Vádolt Pártos Gyula huszonnégy éves izr. válású mérnök, büntetlen előéletű, lévai lakos, ki ellen a királyi ügyész vádat emelt, hogy a múlt nyáron a maroshévízi országuton Giacomuzzi birtokost szíven lőtte és halálát okozta. A védelmet Zagoni Bodolla Ferenc dr. marosvásárhelyi ügyvéd és Pártos Vilmos dr. a ügyvéd, vádlott bátyja látják el.

(Izgalmas jelenetek.)

Az esküdtszék megalakulása után vádlottat a tárgyalóterembe vezették. Vádolt gyöngye idegzetű ember, magatartása zavart és idegesnek látszik. Az elnök kérdésére, hogy bűnösnek érzi-e magát, nem bír válaszolni; majd később azt feleli, hogy nem érzi magát bűnösnek. Az áldozat anyja, Giacomuzziné közben a tanuszobában idegrohamot kapott és kéri, hogy mentse fel a tanuvallomás alól. A bíróság Giacomuzzinét fölmenti.

Az elnök előadja a vádat és kéri Pártostól, hogy hogyan történt a dolog. Pártos nem tud felelni.

Elnök vádlotthoz: Gyöngének érzi magát? Tessék leülni és viselje magát férfiasan.

Pártos nem bír felelni.

Elnök: Szóljon kérem, hogyan történt az eset? Pártos szinte önkívületben aszékra rogy,

mire az elnök a tárgyalást egynegyed órára felfüggeszti.

(A vádlott vallomása.)

Amikor a vádlott magához tért, a következőket mondta szakadozottan:

— Ugy egy évvel ezelőtt Marosvásárhelyen a László-féle vendéglőben ültem nőtársaságban, másik asztalnál mulatozott Popesku ügyvéd Giacomuzzival. Popesku becsipve odajött az asztalunkhoz és borral kínálta. „Koccints velem egyet,” — mondta. „Nem iszom bort” — feleltem én. Erre Giacomuzzi rámkialtott, hogy ez sértés és ezért nekem elégtételt kell adnom, hiába bujok az asszonyok szoknyája mögé. Azután provokáltak, de én kijelentettem, hogy részeges emberekkel nem párbajozom. Emiatt nagyon haragudtak rám a helybeli zseni ifjak. Egyezzer a Kaszinóbnál Giacomuzzi eldugta a kalapomat, esak hogy kikezdhessem velem. De én nem reagáltam rá, mégis olyan veszekedés támadt ekkor, hogy a csendőröknek kellett közbelépni.

Azután elmondta a lelövés részleteit és azt állítja, hogy önvédelemből lőtte le a földbirtokost, mert az agyon akarta ütni.

— Először az ostorával arcom vágott — mondta — mert nem tértem ki neki, azután a földön dülakodni kezdtünk és eközben lelőttem.

(A tanúk.)

A bíróság azután kihallgatta Popesku ügyvédet, Giacomuzzi legjobb barátját. Az ügyvéd azt mondta, hogy a földbirtokos mindig ellensége volt Pártosnak és minden alkalommal fixírozta. A László-vendéglőben, amikor a Pártos által említett összeszólalkozás történt, Giacomuzzi azt kiáltotta a mérnöknek:

— Gyáva zsidó! Menj vissza Palesztinába.

Általában Giacomuzzi a legnagyobb ellenségeskedést tanusította mindig Pártos ellen, mondta a tanu.

A többi tanúk is Pártos mellett tettek vallomást. Volt két olyan tanu, aki azt állította, hogy Giacomuzzi a Pártos élete ellen akart törni többször.

Érdekes volt Giacomuzziék nevelőnőjének vallomása.

— Akkor, amikor Giacomuzzi a László-vendéglőből hazajött — vallotta a nevelőnő — azzal dicsékedett, hogy a vendéglőből kiützte a zsidókat.

Ma a bíróság 14 tanút hallgatott ki. A tárgyalást holnap folytatják s csak 3—4 nap múlva lesz ítélet.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézete 1909. évi április hó 25-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja az „Otthon” Írók és Hirlapírók Köre üléstermében (VII., Dohány-utca 76.) huszonnyolcadik rendes közgyűlését, melyre van szerencsénk tisztelettel meghívni. A közgyűlés napirendje: 1. Emlékbeszéd néhai Falk Miksa, volt intézeti elnök felett. 2. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése és az 1908. évi számadások előterjesztése, valamint az ezzel kapcsolatos javaslatok. 3. Elnök és két alelnök választása. 4. Négy igazgatósági tagnak és a felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása. 5. Az intézet tagjainak indítványai az alapszabályok 35. §-a értelmében. Kelt Budapesten, 1909. évi március hó 21-én. Heltai Ferenc alelnök. Fekete Ignác titkár.

Az eladott gyermek.

Egy urinő meg a szobalánya.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, április 15.

Emlékezetes Salamon király bölcs ítélete, aki két anya között tett igazságot, amikor azok egy gyerek felett civódtak. Ma már az ilyen pörök nagyon ritkák, gyerekeket nem igen pörösködnék, inkább ellenkezőleg: a gyermek vállalásáért és ellátásáért kell mai napság pörösködni. Mostanában azonban az egyik budapesti törvényszéken érdekes keresetet adtak be, amelynek előzményeit kutatva, egy ilyen bibliai természetű történetre lehetett ráakadni.

Egy szakácsnő pörölt egy házaspárt egy-egy örökbeadásáért járó összeg fejében. Azt állította, hogy négy év előtt átengedte a fiát a házaspárnak, amely adoptálta; akkor nagyobb összegű pénzt ígértek neki, amelyet azonban nem kapott meg. A pör nem került ítéletre; egyezséggel elintéztették. Az előzményei azonban roppant érdekesek.

Van Budapesten egy igen gazdag házaspár. Magánzók, három házuk van, amelyeket egy ügyvéd kezel. Még aránylag fiatalok voltak, amikor négy éve az asszonyt elfogta a vágy gyermek után. Az asszonyon azonban kétségtelenül megállapították az orvosok, hogy terméketlen. Ezen egészen kétségbeesett, valószínűleg buskomor lett. Végre is azonban a kissé hisztérikus természetű asszony fantasztikus dolgot talált ki és esodálatos állhatatossággal végre is hajtotta.

Felvett egy nagyon esinos szobaleányt. Jól bánt vele, kiöltöztette, gondozta, becsülte, hogy annak soha álmában sem volt ilyen jó dolga. Amellett százféle alkalmat talált ki, hogy a férje közelébe hozza. Figyelmeztette rá többször, milyen esinos a leány, hetekre elutazott bécsi rokonaihoz és a férjét egyedül hagyta a szobaleánnyal. Hónapokig semmi eredménye nem volt ennek az intrikának, végre azonban egyszer, amikor egy bécsi látogatásból hazatért, észrevette, hogy van valami a férje és a leány között.

Ettől fogva, képzelhető, milyen önmegtartózkodással, még kedvesebb volt a szobalányhoz, amíg végre észrevette, hogy állhatatos munkájának és a férje ballépésének megvan az eredménye. Nem szólt semmit, várta, mi következik. Egy napon aztán csakugyan, a szegény leány sirva panaszkodta, micsoda baj történt vele és hogy el kell hagynia a helyét. Az apáról azonban hallgatott. Az asszony szeretettel beszélt a leányhoz, megmagyarázta neki, hogy nem hagyja el és elhelyezte egy bábánál.

Itt az egészséges fiugyermek megszületett és rögtön elfoglalta helyét a boldog asszony háztartásában, aki leleplezte a férjének, hogy tudja, ki az apa és hogy neki nem születvén gyermeke, egyetlen vágya volt, legalább a férjétől kapni egy kis trónörökös.

Közben a szobaleány felépült és jelentkezett az asszonyánál. Itt nagy meglepetés érte. Megszűnt a régi kedvesség és az asszony fagyosan tudatta vele, hogy a gyereket adoptálni fogják, ő pedig bucsúzzék el a fiától, mert soha többé nem fogja látni.

A szegény leány sirt, tiltakozott, végre is azonban belátta azt, hogy a fiának így sokkal jobb sora lesz és beleegyezett az örökre való elválásba. Különösen a férj rábeszélése hatott, akit úgy látszik a fiatal leány nagyon szeretett. Ekkor jött volna a dolog anyagi részének az elintézése. Nagy pénzösszeget kínáltak az anyának a kicsinyéért, a leány azonban, akinek meglehetősen megtakarított pénze is volt, a világért sem akart elfogadni egy krajcárt sem. Nem adja el a fiát! — mondotta. Elváltak tehát és az igazi anya nem jelentkezett hosszú ideig.

Mult az idő, a kis fia gyarapodott erőben és egészségben, a szobaleányból pedig szakácsnő lett. És egy szép napon jött a kereset a házaspár házához. Az elkeseredett anya ugyanis azóta meggondolta a dolgot, szüksége volt pénzre, mert egy bádogosmesterben jó párti jelentkezett a számára. Követelte tehát az összeget a fiáért, amit négy éve kínáltak neki. Meg is kapta.

Elnökválság a Lloydban.

A választmány határozata az új helyiségről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 15.

Ma délután fontos ügyben tartott ülést az aradi Lloyd-társulat választmánya. Határozni kellett, hogy az új helyiségre vonatkozó ajánlatok közül melyiket terjesztik pártolólá a közgyűlés elé? Tudvalevő, hogy három ajánlat érkezett a Lloydhoz: Rónai Jánosé, aki a Központi szálló termeit óhajtja átalakíttatni, a mostani házigazdái: Fürst Jánosé és Almay Olivér földbirtokosé, aki az Andrassy-téren lévő Három Király szálló helyett palotát akar építtetni és annak egy emeletét ajánlja föl a társulatnak. A választmány az utóbbi mellett foglalt állást.

A mai ülésnek volt még egy fontos ügye. Bing Vilmos, a Lloyd népszerű és általános szeretetnek, tiszteletnek örvendő elnöke lemondott állásáról. Bing négy évtizedig szolgált a társulat érdekeit és annak előmozdításáért még anyagi áldozatoktól se riadt vissza. A tagok minden rábeszélése megtört a nyugalomba vágyó elnök elhatározásán s így most már visszavonul az elnöki ügyek intézésétől a tagok nagy sajnálatára.

A mai ülésről ezeket írjuk:

Almay Olivér ajánlata.

Először Almay Olivér terve került napirendre. Ennek lényege a következő:

Felajánlom a Három Király helyén építendő bérpalotának egész első emeletét szerződéssel. A szerződés feltételei a következők:

1. A társulat céljaira bérbeandó helyiség teljesen a Fodor és Reisinger építészek által már elkészített tervek szerint építtetik meg.

2. A bérleti idő 12 évben állapítandó meg. 1910. november 1-től 1922. október 30-ig.

3. Az összes helyiségekért fizetne a Lloyd az első 3 évben évenként 6000 koronát, a következő években pedig 3 évenkénti 500 koronás emeléssel 7500 koronáig.

4. A kötendő szerződésben a Lloyd által elvállalendő kötelezettségek biztosítására a Lloyd lekötne teljes felszerelését és óvadékkul még 8000 koronát tesz le.

5. A helyiségek fűtésére vonatkozik. (Központi rendszerű fűtést terveznek.)

Ezt az ajánlatot Almay 1909. május 1-ig tartja fenn. Ha eddig a Lloyd nem nyilatkozik, azt Almay úgy tekinti, mintha a feltételeket nem fogadná el a társulat.

Az új helyiség.

Ma délután két órakor Bing Vilmos elnöklésével tartott választmányi ülésen foglalkoztak az ajánlattal. A vitában valamennyi választmányi tag részt vett. Az ülés két óra hosszáig tartott s a hosszú vita után abban állapodtak meg, hogy az ez ügyben kiküldött bizottság előterjesztésének elfogadásával Almay Olivér ajánlatát fogják az e hónap 25-én délután 10 órakor tartandó rendes évi közgyűlésnek pártolólá előterjeszteni. Azonkívül az ügy nagy fontosságára való tekintettel elhatározták, hogy az eddig beérkezett bér ajánlatokat — Rónai Jánosét, Fürst Jánosét és Braun Gusztávét — kinyomatják és azt a közgyűlés előtt elküldik a tagoknak tanulmányozás céljából.

Az elnök lemondása.

Mikor mindezt letárgyalta a választmány, akkor Bing Vilmos, a társulatnak 40 évig volt alelnöke és jelenlegi elnöke bejelentette, hogy aggyorára s meggyöngyült egészségére való tekintettel lemond az elnökségről.

— Hosszu ideig voltam a társulatnak al-elnöke, majd elnöke és ez idő alatt mindenkor azon fáradoztam, hogy a társulatunkat minden irányban tekintélyes társadalmi és kereskedelmi tényezővé emeljem. Hogy ez sikerült, azt hiszem nem szerénységség annak konstataciója. Még néhány évvel ezelőtt is a Lloyd taglétszáma a fele volt a mostaninak. Anyagiilag is elég szépen megerősödünk. Ezért nyugodt lelkiismerettel tekintek vissza a négy évtized mögé.

A választmány tagjai nagy meglepetéssel hallgatták az elnök bejelentését és Vajda István dr. meleg szavakban kérte őt a további elnöki működésre és esetelte Bing Vilmos nagy érdemeit. E szavakat a jelenlevők állandó helyesléssel kísérték.

Az elnök meghatóttan köszöntö meg az ovációt.

— Fájdalom, nem teljesíthetem kívánságukat, — mondta. — Én is vágyom már a pihenés után: azt hiszem megérdemlem már a nyugalmat. De a Lloyd tovább is számíthat támogatásomra.

Miután így hiába való volt a marasztalás, a választmány a közgyűlésig Vajda Istvánt kérte föl a társulat ügyének vezetésével. Így Vajda fog elnökölni az e hó 25-én tartandó közgyűlésen, amelyen megejtik a tisztújítást is.

Ezután apróbb ügyeket intéztek és végül a vesztőhely számára 50 koronát szavaztak meg.

Akik megjelentek.

Jelen voltak Bing Vilmos elnöklésével: Goldschmidt Sándor, Leopold Zsigmond, Lukács Lajos, Mayer Dániel, Neuman Herman, Ottenberg Tivadar, Reisinger Sándor, Tolnai János dr., Vajda István dr., Vörös Henrik, Weisz Márkus és Sugár Károly titkár.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A szélhámos ügynök. Mai számunkban irtunk már Politzer József ügynök bűneiről, akit az Atlasz biztosító társaság a miatt jelentett fel, mert az életbiztosítási kötvények meghamisítása által az intézetet ügynöki díjakkal érzékenyen megkárosította. A bíróság ma hirdette ki ítéletét. E szerint Politzert három hónapi fogházbüntetésre ítélte, de a büntetést a a vizsgálati fogság elszenvedése által kitöltötték vette. Az ítélet jogerős.

§ Az újpesti bankrablók ügye a Kurián. Budapestről jelentik: Piasovszky és Antosevics újpesti bankrablókat a budapesti esküdtbíróság két és fél évi fegyházra ítélte, mert nappal kirabolták a kereskedelmi bank újpesti fiókját. A kir. Kuria ma a büntetésüket 5 és fél évi fegyházra emelte föl.

§ Új tárgyalás a Kardos-bank ügyében. Budapesti tudósítónk jelenti: A budapesti tábla tegnap kezdte meg a Kardos testvérek bűnpörének tárgyalását. A védők kifogásolták, hogy az előadó bíró nem helyesen referálja az ügyet. Ma a tábla elnöke a következő határozatot hirdette ki: A tábla belátja, hogy ezt a szövevényes ügyet a megkezdett mederben nem tárgyalhatja le. Ezért a tárgyalást elnapolta május 25-ére, amikorára beidézi az alappörben szereplő összes tanukat és szakértőket, hogy a szóbeliség közvetlensége alapján ismerje meg az ügyet. Ilyenformán tehát május 25-én új tárgyalás lesz, amelynek során egymásután felvonulnak a Kardos-pör összes szereplői.

§ A főügyész tolvaja. A múlt év nyarán történt, hogy Reicher Károly aradi városi tisztii főügyész iróasztalának fiókját feltörték és az abban lévő értékes gyémánt mellűt és készpénzt ellopták. A nyomozás csakhamar kiderítette, hogy a lopást Konsitzky Sándor volt

városi napidíjas követte el, aki Budapestre szökött. A detektíveknek megvallotta, hogy ő követte el a lopást. A mellűt elzalogosította, de a zálogjegyet a megkárosított főügyésznek visszaszolgáltatta. Az aradi kir. törvényszék mai napra tűzte ki Konsitzky ellen a főtárgyalást, de mivel több tanu nem jelent meg, a bíróság elnapolta a tárgyalást.

§ A dettai postalopás. A temesvári királyi ítélőtábla ma Mumper Henrik dettai lakos bűntényével foglalkozott, akit — mint annak idején részletesen megírtuk — avval gyanúsítottak, hogy egy 4500 koronás pénzes levelet ellopt. Mumper ugyanis a dettai postaszállítási vállalkozónál volt alkalmazásban, mint kocsis. Ő szállította rendszeren a vonatra az összes postai szállítmányokat. Így volt ez múlt év december hó tizenötödikén is. Mumper az esti vonathoz kiszállította a leveleket, csomagokat és többek közt egy 4500 koronás pénzeslevelet is. Míg ő az állomási levélszekrényből a leveleket kiveszde, a pénzeszsák elűnt a kocsiból. Azonnal Mumpert fogták gyanuba, de a tárgyalás során semmi terhelő bizonyíték ellene fel nem merült, amiért is a fehértemplomi királyi törvényszék Mumpert felmentette. A temesvári királyi ítélőtábla ma ezt az ítéletet helybenhagyta.

HECC-PÁRBÁJ.

Az „agyonlőtt” ellenfél.

A régi jó időkben, amikor még kevesebb gondjuk és több kedélyük volt az embereknek, nagy „heceket” csináltak elődeink. Azé volt a dícsőség, aki nagyobb heccet tudott elkövetni annál, mint amelyet vele szemben valaki megtett. Voltak is országra szóló heccok, amelyek közül sok még ma is a köztudatban él. Egyetlen feltétel volt: haragudni nem szabad. Aki megharagudott, azt a társasághól „kiebrudalták”. Nem való társaságba — mondták.

Egy ilyen régi heccre emlékeztető dolog történt ma Szolnokon, amit egyik aradi ur hozott el ide, aki üzleti ügyben járt ott. Az eset a következő:

Kun Andor dr. ügyvéd testi-lelki jóbarátja Jávör Pál festőművésznek. A jó cimborák állandóan együtt vannak. A minap Kun dr.-nak az az ötlete támadt, hogy heccet csinál Jávörrel. Provokáltatta. Két barátját elküldötte Jávörhöz, akitől súlyos sértésért fegyveres elégtételt kért. Jávör fejesőlválva fogadta a megbizottakat és kijelentette, ő abszolút nem tud arról semmit, hogy Kun dr.-t megsértette volna. A megbizottak, — akiket Kun beavatott, — a mellett erősködtek, hogy bizony itt sértés történt, a miért elégtételt kell adni. Belső szuggerálták Jávörba, hogy megsértette Kun dr.-t, úgy hogy a festő végre maga is kezdte hinni a dolgot és elfogadta a kihívást. Pisztolypárbajban állapodtak meg.

Mielőtt a „párbaj” megtörtént volna, Jávör Pál egész nap tanult célba löni. Ellővődözött vagy ötszáz golyót. Kun dr. pedig gondoskodott arról, hogy a párbaj színhelyére vitt pisztolyok közül az egyiket ne töltsék meg, a másikba pedig csak löpőport tegyenek. Ezenkívül egyik lövész a mellét befestette. Szép pirosra. Egészen úgy nézett ki a melle, mintha a vére ömlött volna rá.

A töltetlen pisztoly és az első lövés Kun dr.-nak jutott. Pisztolya természetesen csütörtököt mondott. Ekkor Jávör Pál célzott ellenfelére. Amint a fegyvere iszonyu dörömléssel elsült és a puska-por befekottitette a párbaj színhelyét, Kun dr. ügyes mozdulattal, mint akit a lövés talált, élettelenül a földre esett. Felszakították a mellényét és okkor látszott, hogy mellét egészen elborítja a „vér”. Látna ezt a holtra üdött Jávör Pál, azt gondolva, hogy legjobb barátját agyonlőtte: se szó, se beszéd, a Tiszának akart futni. A nagy riadatlomban, mivel a heccbe a jelenlevők csak részben

voltak beavatva, alig akadt ember, aki a festőt visszatartotta volna szándékától.

Amikor Jávör előtt fölfedezték a tréfát, nagyon megharagudott. Azonnal inzultálta is Kunt. Ezt már komoly párbajjal intézték el, de szintén — vér nélkül.

HIREK.

Békésmegye az aradi román püspök-ség ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, április 15.

Gyuláról táviratozzák: Békésvármegye közigazgatási bizottsága ma tárgyalta Pap I. János aradi román püspök átiratát, amely törvénybeütköznek nyilvánítja a bizottság ama határozatát, amely szerint az idegen nyelvű iskolafeliratok eltávolítandók és kéri a bizottságot e határozat visszavonására.

A bizottság tiltakozott az átirat ellen és hivatkozott arra, hogy a bizottság a kultuszminiszternek az idegen feliratokat engedélyező rendelete ellen ép a törvényre hivatkozva már felírt a kormányhoz. Erre válasz még nem érkezett s ezért a bizottság álláspontját fentartja és erről a püspököt s az iskolákat értesíti.

A bizottság ezután tudomásul vette az alispán jelentését, hogy a kétegyházai és békéscsabai iskolák idegen feliratai erőszakkal eltávolítottak és a még el nem távolított idegen feliratok 30 napon belüli eltávolítása elrendeltetett.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 16-án az időjárás: enyhe, elvételre csapadék.

— Kossuth Ferenc és Arad. Barabás Béla országgyűlési képviselő ma érkezett Aradra és résztvett a törvényhatósági bizottság rendkívüli közgyűlésén. A képviselő örömmel értesítette rövid beszélgetés folyamán a törvényhatósági bizottság több tagját, kik a közgyűlési teremben hazaérkeztek alkalmából üdvözölték, hogy Kossuth Ferenc hálás köszönettel fogadta azt a hirt, mely az ő diszpolgárrá választását tudtul adta neki. Kedden látogatta meg Barabás Kossuthot, aki ekkor már értesült arról, hogy a Kossuth-asztaltársaság szobor-bizottságának indítványa a szerdai közgyűlésen kerül tárgyalásra; Kossuth büszkén vallotta magát Arad polgárának. A kereskedelmi miniszter az aradi Kossuth-szobor leleplezéséről is beszélgetett Barabással, akinek elmondotta, hogy a leleplezés napját szeptember 12-ére tűzi ki, mert szeptember 10-én Sátoraljaújhelyen kell lennie szobor-leleplezésen és oda már régebben elígérkezett. Megemlítette azt is, hogy az állam a maga terhére veszi át a József főherceg-utnak, a szobor helyének rendezését sily irányban adott utasítást az ügy miniszteriumbeli előadójának, aki rövid időn belül elintézi a város feliratát. A mérnöki hivatal ennek tudatában már a jövő héten megkezdte az ut átalakítását.

— József főherceg a kondorosi csárdánál. József kir. herceg most tudvalevőleg Kisjenőn tartózkodik és automobilon kirándulásokat tesz. Most azt írják Gyuláról, hogy József főherceg husvét hétfőjén meglátogatta a híres kondorosi csárdát. A népszerű főherceg automobilon igyekezett Libits Adolf, jóságkormányzó kiscseretében kisjenői uradalmába. Mikor Kondorosra értek, eszébe jutott a község nevezetessége, a csárda. Meglassította tehát automobilját, az utcán járkáló emberektől kérdezősködött és a nyert felvilágosítások alapján megállott a csárda előtt. A tulajdonost és az összegyűlt vendégeket nagyon kellemesen lepte meg az előkelő vendég érkezése. A főherceg a tulajdonos kalauzolása mellett nagy érdeklődéssel nézte meg a csárda helyiségeit, melyek közül a betyárok buvóhelye keltett különösebben bámulatot. A csárda megtekintése után jó kedvvel, szívesen elbeszélgetett az akkora már nagy számban összegyűlt magyarokkal, akiknek zugó éljenzése közben hajtattott el automobiljával Kondorostól Kisjenő felé.

— Kitüntetett állami tanítók. Apponyi Albert gróf vallás és közoktatásügyi miniszter Aradvármegye területén működő állami tanítók közül Hesz Jenő elek-lökösházai pusztai, Lázár Pál gyorok-esángó-telepi és Szabóné Szabó Vilma ujanáti állami tanítónőt az 1907. évi XXVI. t. c. 9. §-a alapján az évek hosszú sora óta a népnevelés terén kifejtett működésük jutalmazásául mostani állomáshelyükön tiszteletbeli igazgatókká kinevezte, s részükre évi 200—200 korona személyi pótlékot utalványozott.

— Tagavatás a függetlenségi körben. Az aradi függetlenségi kör elnöksége ezúton is meghívja a függetlenségi eszme harcosait, hogy holnap, péntek este nyolc órakor, a SSS vendéglőben megtartandó tagavatáson minél számosabban megjelenni szíveskedjenek.

— Köszönetnyilvánítás. A következő sorok közlésére kérték fel bennünket: Az „Aradi Közlöny” tekintetes kiadói hivatalának Arad. A resciai illetve dománi bányaszerencsétlenség áldozatai visszamaradtai részére küldött 41 korona 96 fillér összegű kegyes adományt a helyi társadalomban megalakult bizottsághoz utaltam. Megjegyzem, hogy hatósági ellenőrzés mellett fog felosztásra felhasználni. Mely köszönetet mondok úgy a t. Cimnek, mint pedig mindazon kegyes adakozóknak, kik a messze távolban felfogva a szerencsétlenség rettenetes következményeit, szeretetteljes áldozatkészségben részesítik járáson érdemes lakosságát és lehetővé tették e hatóságnak a pótolhatatlan veszteség és ennek nyomán előállott nyomor enyhítését. Végül tisztelettel jegyzem meg, hogy a felosztás feletti nyilvános nyugtázást a helyi társadalmi lap egy példányának megküldésével fogom igazolni. Resicabánya, 1909. évi március hó 14-én. Hazafias tisztelettel Nagy János főszolgabíró.

— Az aradi sóhivatal és raktár építése. Az aradi pénzügyi székhelytelkén emelendő sóhivatal és raktár felépítésére április hó 23-án délelőtt 10 órakor Aradon a magyar kir. pénzügyigazgatásnál versenytárgyalás lesz. Előírányzat 51.162 korona 83 fillér, bánatpénz, amelyet valamelyik adóhivatalnál kell letenni, 2558 korona. Az egész építkezést 1909. július 10-ikére be kell fejezni és akkor az épületet rendeltetésének át kell adni.

— A teksztíl-gyár telke. Arad törvényhatósági bizottsága, ma délután tartott rendkívüli ülésén névszerinti szavazással döntött a felett, hogy a Verseny-téri földkekből husz holdnyi területet enged át Haefele János gyárosnak az Aradon létesítendő teksztíl-gyár céljaira. A közgyűlésen 36-an vettek részt s mindnyájan hozzájárultak a telek átengedéséhez.

— Forrongás Ujszentannán. Tudósítónk írja: Ujszentanna község rég idők óta fogva a járványos betegségek tanyája. Különösen az előbbi években a ragályos betegségek valósággal megtizedelték a község lakosságát, mely amugy is feltűnő csekély gondot fordított az egészségügyre. Hivatalosan megállapították, hogy a pusztító betegségek legnagyobb része a magános kutak csekély és rossz vizének tulajdonítható. Hogy a lakosság a jövőben lehetőleg megóvassék a járványos betegségektől, már 1898-ik évben indítványozták egy községi ártézi kutnak a felállítását. De úgy a községi lakosság mint a képviselőtestület oly merev álláspontot foglalt az ártézi kut furása ellen, hogy négy évre ezt az üdvös és sok bajt elhárító indítványt levették a napirendről. Mivel azonban a község egészségügye továbbra a lehető legszomorubb állapotban volt, Popovics János dr. községi orvos ismét megsürgette az ártézi kut készítését. De minden fáradsága hiábavalónak bizonyult. Dacára ugyanis annak, hogy az ártézi kut felállítására szükséges összeg már régebben előirányoztatott, érthetetlen okokból a község és a képviselőtestület legnagyobb része hevesen ellenezte az ártézi kut építését. Időközben valahány vállalkozó megpróbálkozott a kut furásával, sikerült valamennyit a községből eltávolítani, úgy, hogy ilyen kut Ujszentannán mai napig sincsen. Hogy milyen Achilles sarka volt ez az ártézi kut Ujszentannának, mutatja legvilágosabban az, hogy ezen ominozus kut miatt e tizenegyévi idő alatt két községi bírót felfüggesztettek, harmat elesptak, sőt a községnek maradi és haladás ellenes viselkedése miatt Ujszentannától a községi autonómikus jogot is el akarták venni. Most azonban az ujszentannai kut-ügy újabb stádiumba jutott. A belügyminiszter ugyanis elrendelte, hogy a községnek öt mély kutat kell furatnia. Ezek közül egyet a község főterére. Ide a főterre óhajtanak most az ujszentannaiak a mély kut helyett egy ártézi kutat, melynek elkészítését Steiner Miksa szapáryligeti kutkésztő vállalta magára. Ujszentannának azonban két nagy tere van, közvetlen egymás mellett. A lakosság egy része az ártézi kutat a templom előtti tere akarja, míg viszont a másik része a piac-térre óhajtja. Természetesen mindkét párt kívánságához köz és még több magán érdekek fűződnek és így egyik sem hagyja a maga igazát. A mai nap folyamán Ujszentannán volt Faragó István világosi főszolgabíró, ki egyesek panaszára a község képviselőtestületi gyűléséhez utalta az egész ügy eldöntését; mely tehát a kut hova kerülését fogja elhatározni. Hogy ezen csekélységnek látszó, de valójában elég horderejű ügy mennyire megbolygatta a lakosság békéjét és felizgatta a kedélyeket, bizonyítja az, hogy ma az előjáróság több tagja lemondott hivatali tisztségéről s az ujszentannai község háza ma reggel oly heves összetűzések színhelye volt, hogy a hivatalos munkát nem lehetett megkezdni. Félő, hogy ennek a civódásnak az lesz csak az eredménye, hogy Ujszentanna továbbra is — ártézi kut nélkül marad!

— Műtrágya gyár Aradon. Kerner Zoltán dr. fővárosi ügyvéd ma azzal a kérelemmel fordult a tanácsához, hogy nyújtson neki módot ahhoz, hogy Aradon műtrágya gyárat létesíthessen. A beadványban két módot jelöl meg erre a kérelmező. Vagy biztosítsa részére a város mindazokat a kedvezményeket, melyeket az Aradon létesítendő gyáraknak kilátásba helyezett, vagy pedig vegye meg a város a gyártási szabadalmat és állítsa fel saját üzemében a gyárat. A tanács a gyáralapító bizottságnak adja ki véleményadás céljából a kérvényt.

— **A városi villamos telep.** Többször megírtuk, hogy a törvényhatósági közgyűlés megbízásából Szathmári Károly üzemigazgató végzi a városi villamtelep előmunkálatait. Összegejtötte már a szükséges adatokat, építési terveket és költségvetéseket készített és a rentabilitási számításokhoz szükséges statisztikák összeállítása is kész. Ma azzal a javaslattal fordult a tanácshoz, hogy a városi villamos mű részére kisérje meg egy nagy fogyasztónak biztosítását, amely lehetővé tenné a telep mihamarabbi felállítását. Az igazgató ugyanis arra kér felhatalmazást, hogy a *hegyaljai motoros vasut* igazgatóságával tárgyalhasson a villamossá átalakítandó vasut részére szállítandó *energia* iránt. A tanács megadta a felhatalmazást és ha a vasúttársaság elfogadhatónak találja a városi villamos árszabását, akkor eme nagy fogyasztó biztosítása által a telep létesítése nagyrészt biztosítva van.

— **Az arad-nagykikindai vasut még hátralevő munkálatainak vállalatba adása** céljából beadott ajánlatok fölött az *Agrár- és Járadék-Bank* igazgatósága még nem döntött; de valószínűleg még e hó folyamán határozni fog, hogy a munkálatok a kedvező idő felhasználásával gyorsabb tempóban megindulhassanak.

— **Eljegyzés.** Assael János, az aradi vasipar és gépgyár r. t. üzemvezetője, eljegyezte Fischer Dániel tekintélyes kereskedő kedves leányát, Ilonkát Temesvárott.

— **Kell Manó cég ajánlja hirneves ke Lengyeharistnyait és ruhadisz remekeit.** Telefon szám 673. 131

— **Csödbe jutott hordógyár.** Szegedről jelentik: A szegedi kir. törvényszék mint csödbíró, szerdán délután tartott tanácsülésén a szegedi hordógyár Tenner M. László és társa közkereseti társaság és tagjai: Tenner M. László és Tenner M. Lászlóné ellen elrendelte a kereskedelmi csödböt. Csödbbiztosul Pollner Kálmán törvényszéki bíró, tömeggondnokul Pisztor Egon dr. és Engel Sándor dr. ügyvédek nevezték ki. A nagy feltűnést keltő csödbben a követeléseket május 29-ig kell bejelenteni.

— **Ügyvédi vizsga elől a halálba.** Fővárosi tudósítónk telefonálja: A Páris-szállodában ma szobát bérelt Blum Imre dr. nyíregyházi ügyvédjelölt és néhány perccel később revolverrel kétszer magára lőtt. A súlyosan sérült fiatal embert a mentők a Rókus-kórházba szállították. Az öngyilkosság oka az volt, hogy Blum, aki most ügyvédi vizsga előtt állt, félt a vizsgától. Mikor a lövések zajára a szobapincér hozzárohant, így szólott:

— *Hát még ebben is pechem van!*

Az egyik halántékon érte, a másik szive táján hatolt be, de azért még van remény felépüléséhez.

— **Három zsák napraforgó.** Az aradi állatvédő-egyesület a madárvédelem szempontjából szükséges napraforgó magokért a földművelési miniszterhez fordult. Darányi miniszter ma arról értesítette az állatvédő-egyesületet, hogy három zsák napraforgót küld a megyében és a városban való szétosztás és ültetés céljából.

— **Megsebesített csendőr.** Oravicáról jelentik: *Bálint* Miklós csendőr tegnap éjjel a csiklovai őrshez hazafelé tartott, amikor egy bujkáló alakot vett észre. Igazolásra szólította fel, mire az válaszul vadászfegyverrel rálőtt a csendőrré. A bal vállán megsebesült csendőr haza vándorogott és jelentést tett az esetről. A merénylet elmenekült.

— **A bosnyak alkotmány.** Bécsből táviratozzák: *Shek* Adalbert, a bosnyak országos kormány igazságügyi osztályának főnöke, ma Bécsbe érkezett. A közös pénzügyminisztériumban ugyanis értekezlet lesz, amelyen a boszniai alkotmányjavaslatok végleges alakját szerkesztik meg. A javaslatokat végleges megszerkesztésük után jóváhagyás végett a magyar és az osztrák kormány elé fogják terjeszteni.

— **A zsinagógából.** A templomelőjáróság köz tudomásra hozza, hogy a péntek esti istentisztelet további intézkedésig 7¹/₂ órakor kezdődik.

— **Pálinkafőzés közben.** Déváról jelentik: Piski községben Verkin Györgyné államvasuti fűtő nejét meglátogatta Tóth Mari barátnője. Husvét lévén, a románoknál szokásos égetett pálinkát főzték. A pálinka feldőlt és az egész szobát lángba borította. Tóth Mari bennégett, Verkin Györgynének azonban sikerült kimenekülni, de oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy aligha marad életben.

— **Meztelen ember a váróteremben.** Szegedről írják: Szeged állomás várótermében tegnap éjjel nagy riadalmat okozott Halasi György csanádpalotai gazda, akit az előjáróság a lipótmezei elmeorvosintézetbe akart szállíttatni. Míg a budapesti vonatra várakoztak, az örültet kísérő két ember a koresmába tért és mindketten berugtak. Az örült elmenekült, majd visszatért és a III. osztályu váróteremben, mely zsufolva volt közönséggel, levette magáról minden ruhát és botot ragadva, több embert megsebesített. A dühöngő embert a mentők a rendőrségre szállították, honnan az örülték házába szállították.

— **Adomány.** Groszmann Emil dr. 10 koronát adományozott a népkonyha javára, mely szíves adományért ezúton mond halás köszönetet az Elnökség.

— **A bánya halottai.** Déváról jelentik: Melnik István és Vladács Traján bányászok, miután rendes lakásuk nem volt, a bánya mellett felhalmozott kiaknázott széntömegben gödröt ástak és lefeküdtek aludni. Másnap reggel a bányászok mindkettőt halva találták. A szénhalomból kiáramló gáz ölte meg őket.

— **Apa és fia.** Mátészalkáról jelentik: Varga Dániel kocördi lakos Lajos nevű fia a vasuti sinek mellett szántott. A ló az arra haladó vonat fűtőjétől megijedt, az ekét elragadta s a fiu az eke alá került. Az ekevas súlyos sebeket ejtett a fiun, ki eszméletét veszítette. Atyja annyira megrémült, hogy öngyilkosságot akart követni s alig lehetett a kést kezéből kicsavarni. A fiu felépüléséhez nincs remény.

— **Duschi Ferenc** uri cipész, ki habár bajor születésű, őszinte, hazafias érzéssel a vesztőhely megváltására 1 korona 50 fillért adományozott. 1448.

— **Tulzsfolt raktár miatt minden a raktáron levő összes ékszereimet, arany és ezüst, valamint acél különlegességi férfi és női óráimat, láncok, gyűrűk, karperecek, valamint óriási valódi ezüst áru raktáromat u. m. tálcák, kosarak és sok száz más darabok, nemkülönben — elsőrangú nehéz tüzi ezüstölt „Chinai ezüst” áruimat beszerzési áron árusítom. A n. é. közönség szíves látogatásáért esd Weinberger Ferenc Arad, Andrassy-tér 20. 1445**

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — 1 üveg likör aroma Vojtek és Weisznál. 171

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

SPORT.

— **Az Aradi Athletikai Klub** rendkívüli közgyűlését folyó hó 16-án pénteken este 6 órakor tartja meg a Millenium külön termében, melynek egyedüli tárgya az A. T. E.-tel létesítendő fúzió lemondása. Elnökség.

TARKASÁGOK.

✱

(*Ne légy jó soha!*) Ma délelőtt örömmel látott vendége volt a képviselőháznak. Megjelent ott *Herczeg* Ferenc, aki jókedvűen elbeszélgetett az újságírókkal. Azt mondta valaki, hogy Herczeget mindenki jóembernek tartja.

— Elég baj ez nekem, — mondta Herczeg.

— Képzelmék mi történt velem:

Bemegyek a minap a buffetbe szivart venni. A szivarok rosszak voltak, de a kisasszony nagyon jó. Dicsérte a legújabb regényemet.

— Hát olvassa? — kérdezem tőle.

— Olvasom, ha hozzájuto. De sajnos, nem járathatom az *Uj Idők*-et, mert drága. Néha két-három folytatást is ki kell hagynom.

Felébredt bennem, mondja Herczeg Ferenc, a jó fiu. S mondom a kisasszonynak:

— Irja csak föl a címét. Majd küldetem én magának a lapot ingyen.

Hiába, egy halás olvasót nem szabad a magyar írónak elszalasztani. A cédulát beletettem a kabátom oldalszébebe.

Este nagy társaságban voltam. Beszélgetés közben kotorászok a zsebemben s egyszerre kihull belőle egy cédula. Az asszonyok kaptak utána:

— Érdekes lehet: egy magyar író följegyzései és ötletei.

S máris olvassa valaki fenszóval:

— *Kádár Ilonka*, VIII., Gyöngytyúk-utca 13. második emelet 9. . . .

✱

(*Milyen a csók?*) Egy angol színműíró — nyilván nem volt egyéb gondja — hosszú fáradsággal és utánjárással megállapította, hogy mi a különbség a más és más nemzetek csókja között. Kutatásának igen szomorú eredménye volt és pedig az, hogy a legtöbb nemzet asszonya egyáltalán nem ért a csókhoz. Általában a legtöbb nő csókjának bizonyos erősen jellegzetes nemzeti sajátysága van. Az angol nő csókja elárulja a Gibbson-típust: hideg, fagyos s szinte elkedvetleníti az embert. A skót leány egyszerűen és szívből csókol. Ninesen tűz a csókjában, de mindenik szívből fakad s pénzen nem vásárolható. Az olasz nő könnyen osztogatja csókjait, melyekben vad szenvedelem tüze lobog, ám hiába keressük benne a szerelmet. Az olasz utcák virágárusleánya szívesen ad egy csókot ragadásul a virág mellé, csak szólni kell neki. A legszenvedelmesebben a spanyol nő csókol. Spanyol csókhoz nem lehet könnyedén jutni, de ha a spanyol nő csókot ad, ebben a csókban megvan a nő minden odaadása. A francia nő csókja is nagyon jóízű, de ki lehet belőle érezni azt a sok tapasztalatot, amelylyel adójuk rendelkezik. A fiatal amerikai nő csókja igazán édes, de sokszor hiján van a temperamentumnak. A hollandus, dán, német nő ugy lehel oda a csókot a férfi ajkára, azért nincs zamatja.

A magyar nő ellenben csókjába beléteszi lelkének minden izzását, odaadását és szerelmét.

... És most mi kérdezzük:

— Honnét tudja ezt az angol statisztikus?

TANÜGY.

(—) **Pályázat tanulmányi ösztöndíjra.** A kereskedelemügyi miniszter az „Erzsébet királyné ösztöndíjalap” 1909. évi kamataiból négy, egyenkint 2500 korona értékű ösztöndíjat szándékozik adományozni. Az ösztöndíjak elnyeréséért oly magyar honosságu fiatalabb kereskedők folyamodhatnak, kik keleti kereskedelmi akadémiái tanulmányaiknak legalább jó eredménnyel történt elvégzése után legalább három évig gyakorlati kereskedelmi téren működtek. Bővebb tudnivalókért az aradi kereskedelmi és iparkamarához fordulhatnak.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A. M. Ujszontanna. Nem közölhető.

Egy kisleány. Mi már sokszor foglalkoztunk ezzel a botránynyal. A városházi erényesűzők azonban azt hiszik, hogy az egész dolog kaes és csak a lapok a pikantéria kedvéért foglalkoznak vele. Talán ha ön és még néhány sétáló hölgy elpanaszolják ezt a főkapitánynak, akkor alkalmasint méltóztatik neki elbírni.

N. L. Borossebes. A kérdézet sorsjegy nem nyert.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

= Elárverezett gabona. A eszaki állami szőlőtelepen a mai napon árverés útján eladásra került 100 métermázsa I. rendű búzát, 100 métermázsa árpát és 250 métermázsa (florenti) tengerit Strasser Károly pécskai gabonakereskedő vette meg.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, április 15.
Vételkötve gyege. kínálat mecskelt. Elkelt: 10 ezer métermázsa 5-10 fillérrel olcsóbban.
Az arak 50 kilonként számítva.

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Búza áprilisra ...	14.35-4.36	14.49-14.70
Tengeri májusra ...	7.47-7.49	7.49-7.70
Rózs áprilisra ...	10.00-10.01	10.92-10.93
Búza májusra ...	14.16-4.17	14.23-14.24
Zab áprilisra ...	8.76-8.77	8.75-8.79
Búza 1909 októberrel ...	11.57-11.58	11.53-11.64
Rózs októberre ...	9.15-9.19	9.23-9.24

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ... 634.—
Magyar hitelrészvény ... 735.50

Budapesti kőbányai sertéskereskedelem.

— Április 15. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 400-400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 143-144 fillérig; fiatal közep páronként 240-280 kilogrammig terjedő súlyban 145-147 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 45-147 fillérig.

Szerbiát: Nehéz páronként 200 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közep páronként 240-260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslejtés: Április 10. napján volt készlet 22.847 darab, április 11. napján felhajtott 473 darab, április 12. napján elszállított 425 darab, április 13. napjára maradt készletben 23.90 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: kellemesebb.

IDEGENEK ARADON.

— Április 15. —

Fehér Kereszt szálloda. Rösler Gyula utazó Grác. — Benedek Árpád hírlapíró Budapest. — Zsigmondy Dezső mérnök Budapest. — Kakajai Ferenc utazó Budapest. — Nagy Sándor utazó Budapest. — Wimmer Mór utazó Budapest. — Rosia Ernő hivatalnok Szeged. — Weisz József utazó Budapest. — Krausz Ede utazó Besztercebánya. — Beck Jenő kereskedő Szeged. — Aczél Márton utazó Budapest. — Büchler Mór dr.-né magánzó Vajdahunyad. — Pfeifer Lajos utazó Budapest. — Heves Lajos utazó Pozsony. — Rehberger Béla utazó Budapest. — Löbl Salamon utazó Budapest. — Szántó Gyula s.-könyvvezető Nagyhalmagy. — Vajda Ferenc utazó Budapest. — Patak Bertalan mérnök Budapest.

Központi szálloda. Brunner Soma igazgató Világos. — Bereczka József utazó Budapest. — Weisz Lázár vállalkozó Sikiós. — Nemes Kálmán utazó Budapest. — Grünstein Márk utazó Budapest. — Werner Ignác kereskedő Déva. — Beck József utazó Budapest. — Gerő Henrik nagybeszkerék. — Heisler Manó igazgató Csóka. — Klein

József utazó Budapest. — Halász Bertalan utazó Budapest. — Sebő Gyula tisztviselő Budapest. — Réczai Arnold hivatalnok Budapest. — Berl Jakab utazó Budapest. — Kechner Lipót utazó Budapest. — Szilas Nándor kereskedő Budapest.

Vass szálloda. Báron Mór utazó Budapest. — Szántó Akos utazó Szeged. — Propper Imre utazó Budapest. — Rokszi Miklós esperes Miskolc. — Stark Miksa utazó Szeged. — Bineth Bernát kereskedő Temesvár.

Pannónia szálloda. Keszler Péter építész Hódmezővásárhely. — Pollák Adolf mérnök Nagyvárad. — Schvarcz Zsigmond kereskedő Makó. — Weisz Ignác kereskedő Csanádapáca. — Fodor József utazó Nagyvárad. — Kriestalusy Mihály miniszteri tanácsos Budapest. — Buda Rezső tisztviselő Kassa. — Uray Miklós dr. járásorvos Tanc. — Ulrich Otília pénztárnok Brassó. — Szölössi Béla jegyző Kőrös. — Rajky Mihály tanító Dombegyháza. — Nagy Pál mérnök Mezőhegyes.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1909. évi április hó 16-án:

B) bérlet.

B) bérlet.

Itt először:

Hivatalnok urak.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Földes Imre.

SZEMÉLYEK:

Bródsár	Kulesár L.	Vedres	Szabó L.
Barna Gábor	Kozsler E.	Roth	Vernai Jenő.
Reno, felesége	Kapolyai J.	Vancsó	Benkőné.
Müller	Maronfi R.	Dezső, fia	Delli Hajos.
Felégi	Diói Mer.	Nagy Pál	Nagyiván L.
Herceg	Leővey Leo.	Weisz El a	H. Harmath J.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909. április hó 16-án, péntek:

1. Farsangi mulatság. Humoros. — 2. A vándor zenész. Dráma. — 3. Porcellángyártás Kínában. Lavanyosság. — 4. A sportoló nő. Természet után. — 5. Kéretlen lángok. Színes lavanyosság. — 6. A ravasz rendőr. Bohozat. — 7. Halászat Svédországban. Természet után. — 8. A bizalmasan vívómester. Humoros.

9. Félelem.

Dráma. Irta: Pierre Weber. Játssák a párisi Odeon színház tagjai.

Előadások délután 6, este fél 8 és 9 órakor.

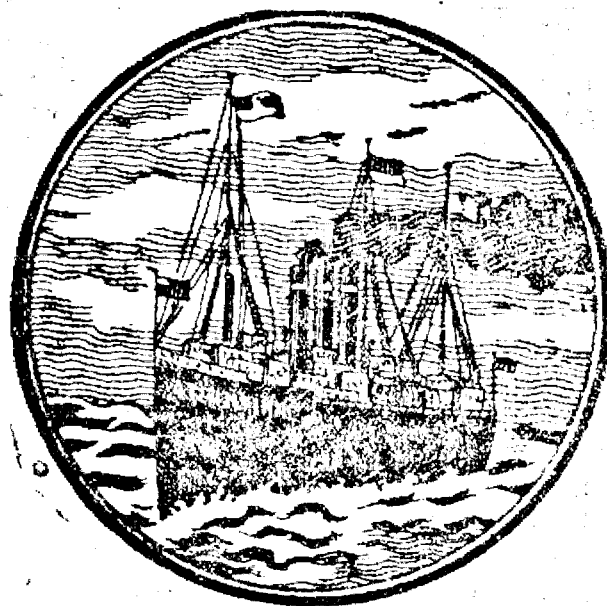
Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Csakrészda.

NYILTTER.*

Szivarok hüvelyek nagy választékban.

Reggel, délután és este

igyunk

ATLANTIKA kávé,
ATLANTIKA teát
ATLANTIKA rummal

mert csak az

ATLANTIKA

kávé, tea, rum speciális üzletben

kapható

fűszer és illatszert káros szagától mentes

kávé, tea, rum.

A kirakatban működésben látható villanyüzemű kávépörkölőnkkel naponta többször friss pörkölés.

Eladás nagyban és kicsinyben.

421

ATLANTIKA

Kávé és tea behozatal

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.

Városi és megyei telefon 609.

MEGLEPŐ,
SZINTE CSODÁLATOS
GYÓGYEREDMÉNYEK

PAPITAMÁSI
LITHIUM-GYÓGYVÍZ

gyomor-, vese-, hólyag- és
bélbántalmaknál, valamint
asthma, bronchiális, kösz-
vény és húgysavas diathe-
sis eseteiben.

5841 KAPHATÓ: Nagy Farkas és
Fejér Gyula cégéknél Aradon.

Megérkeztek

a legjobb és legszebb

melyek kevés jéggel

Jégszekrények

kitűnően hűtenek.

Szabó Albert

5 Fehér József főherceg udvari szállítója, üveg, porcellán, lámpa és
konyhaberendezési cikkek raktára Arad. — Telefon szám 239. 3913

TÜKÖRFÉNYES PARKETTET

= nyerünk =

Vojtek és Weisz

parket viasza
használatától.

1 doboz 90 fillér.

201

2609—1909. ikt.

Hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közlést tétetik, miszerint az Aradhegyaljai helyi érdekű motoros vasut számára az alább megnevezett határokból kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tűzettek ki, ugymint: Arad, Mikalaka, Glogovác községre nézve **1909. április hó 26-án délutáni 3 óra:** az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatósághoz (Igazságügyi palota, földszint jobbra 41. sz. ajtó)

Az érdekeltek felhivatnak, miszerint netalán észrevételeik a fentebbi határnapon a bizottság előtt előterjesszék, különben a kisajátítás és a felvett térfogat, úgy a feljegyzett szolgáltatások s jogosultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Együttal felhivatnak mindazok, a kik a fennebbi határokból a nevezett vasut számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitett kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akarnak, vagy ezen összegre bármi cím alatt igényt tartanak; ezeket 1909. évi április hó 24-ig ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentésük, minthogy a később jelentkezők észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén, a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és ezen mennyiségben fog kiadni, aki ek nevére és amely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy felülkebelezett tételek pedig ezen a kisajátított területről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekhivatalban betekinthető.

Kelt Aradon, 1909. évi március hó 28-án.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

1580

Aknay,

kir. törvényszéki bíró.

FRÁTER LÓRÁND

műsorának dalai.

1336

(Tarnay A., Székács Aladár, Kacsóh Pongrácz stb. dalai.)

CABARET-ALBUM.

Szirmay Albert, Hetényi Heidelberg, Huszka, Weiner, stb. legkedveltebb Cabaret-dalai.

Operette és Ballet-Album

Tartalma: Tatárjárás, Dollárkirálynő, Nagymama, Hollandi lány, Mary Ann, Csókkirály, Van de — nines, Bátkirálynő, Csodaváza, stb.

Kuruc nóták gyűjteménye

Tartalma: Lavotta első szerelme, Czinka Panna, Te vagy a legény Tyukodi pajtás, Haj Rákóczi Bercsényi, Csinom Palkó, Patyolat a kuruc, stb.

Tánc-Album.

Tartalma: Quant l'Amour Fleuri, Pomery, Jogász-keringők, Dans de Uruguay, Holdvilág Szerenád, Spanyol tánc, Georgia Cake-Walk, stb.

Az albumok zongorára és énekhangra vannak alkalmazva. — Minden kötet ára 2 korona netto.

Vidékre az összeg előzetes beküldésénél bérmentve szállítja.

Weisz Leó

könyv-, papir- és zeneműkereskedése Arad, Minorita-palota.

Városi és megyei telefon 230.

APRO HIRDETÉSEK.

Keresek

földszintes, esetleg berkélyes 3 vagy 4 szobás lakást, mellékhelyiségekkel ellátva, udvarral esetleg kerttel május hó elsejére. Ajánlatok Reich El. színházi versenybázár. 1582

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45 sz. 1471

Májustól kiadó

egy nagy terem bármilyen célra. Boczkó-utca 8. sz. 1507

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket legmagasabb áron úgy helyben, mint vidéken is. Könyvtárak kiegészítése és berendezése. Antiquár könyvek nagy készlete. Irodai cikkek, nyomtatványok. Kerpel Izó könyv-, papirkereskedése és kölcsönkönyvtára Aradon. 262

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. — Telephon 199. sz. 1292

Jégszekrény,

jéggel együtt, részletre kapható Husserl Manó jégszekrénygyára Arad Szt.-Pál-utca 11. Telephon 348. 1524

Fényképszeti cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképszeti lencsék bármely minőségben, s az összes fényképszeti kellékek és újdonságok rendkívüli előnyárban. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképszeti cikkek gyári rak-tára. Telephon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánára ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Veszek könyvtárakat

egy-egy könyvet, Lexiconokat stb. Nagy raktár antiquár könyvekben Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Telephon 517. 173

Van szerencsém

a n. 6. közönség b. figyelmét felhívni címemre, hol a legmagasabb árban veszek uraságoktól levetett férfi ruhát, városi és utazó bundát és mindenféle egyenruhát helyben és vidéken. Bleier I. zsidóbarát, Szent Pál-u. 12. 5431

Keresünk

egy ügyes tapasztalt géplakatost cement megmunkáló gépek gyártásához mint előmunkást. Solymos Testvérek, Arad Kölcsey-utca 6-7. 1574

Szővet, barchet, flannell

és mindenféle téli árúk remek választékban Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület. Vidékre mintákat készséggel küldök

Arankamentes

HEREMAG

kapható a

Gurahonci bér-gazdaságnál.

1581

Dr. Prochászka Ottokár

püspök művei. 1296

Elmelkedések az evangéliumról K. 8.—
Föld és ég K. 6.—
Isten és a világ K. 4.—
Diadalmas világnézet K. 4.—
Deminus Jesus K. 120
Bűnbocsánat K. 4.—
Modern Katholicizmus K. 1.—
Gondolatok K. 120

Weisz Leo

könyv, papir és zeneműkereskedésben Arad, Minorita-palota. Városi és megyei telefon 230.

GANZ és TÁRSA

gépgyár tulajdonát képező kitűnő két géprendszerű

gőzekével gyeptörést szántást

vállal

Kralovánszky Kálmán

Seprős.

Telefon 6. sz. — Ugyanitt 12 drb telivér

berni bika eladó.

Patkányok

és egerek teljesen kiirthatók a Rehner-féle mérégmentes

Vulkán kockák

által.

Kapható 1 és 3 koronás eredeti dobozokban, használati utasítással. 1579

Hajós Árpád

gyógyszerész urnál az „Isteni gondviselés” című gyógyszer-tárában ARADON.

Városi és megyei telefon 250. sz.

Költözködők figyelmébe!

Éliás Lipót fia butorszállító cég szakavatott emberek alkalmazása és teljes jótállás mellett elvállal mindenféle költöztetéseket helyben és vidékre, nyitott és belül kárpitozott 6, 8, és 10 méter hosszúságú zárt butorszállító kocsival. 1306

Tisztelettel

ÉLIÁS LIPÓT FIA

butorszállító Arad, Petőfi-utca 4. sz.

Hentesek, mészárosok, vendéglősök figyelmébe!

Ajánlom kipróbált szerkezetű, szabadalmazott

jégszekrény

raktáromat.

Tervezek és készítek sörkimerő szekrényeket szén-sav- és légnomással.

Husserl Manó

jégszekrénygyár 1141 Arad, Szt.-Pál-utca 11. sz.

Permetező javítások elfogadtnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működésért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Selye szelvények. Közönségesnek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egység s csavarok és a legjobb minőségű belül gummizott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely más vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Figyelmeztetés!

Aradvármegyében bevezetendő feltűnést keltő találmányra, mely évi 25—30 ezer forintot jövedelmez. vállalkozó kerestetik. Szükséges tőke 3—4 ezer forint, szakértelem nem szükséges. Legjobb alkalom bármely állásban levő egyéneknek tisztos mellékjövedelem szerzésre. Csak a fenti tőkével vagy megfelelő anyagi biztosítékkal rendelkezők küldjék ajánlatukat „Szabadalmazott Találmányokat Értékesítő Társaság” Budapest, Bakács-tér 5. 1376

Figyelem!

Szülőoltványt, szülővesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzéket nem kér! Gyökerez oltványok ezre 140 korona, Delaware ezre 100 korona.

Cím:

5972

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.